

DOMOVINA

n. Licalna knjižnica

ska cesta 2, II

Naravnina:

Oglasi:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20,
urađni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50.
Većkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvo „Domovina“ v Ljubljani, Preše nova ul. 54.
Uredništvo „Domovina“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Mesečno Din 1.—, četrtletno Din 3.—, pol-
letno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Zbor zaupnikov JDS iz ljubljanske oblasti.

SIJAJNA UDELEŽBA. — POPOLNA EDINOST STRANKE. — GANLJIVE MANIFESTACIJE SPOŠTOVANJA IN ZAUPANJA DR. ŽERJAVU. — OBSODBA KLEVETNIKOV. — USTANOVITEV OBLASTNE SKUPŠČINE.

Nedeljski zbor zaupnikov JDS iz ljubljanske oblasti se je razvil v pravo manifestacijo edinstva in življenske volje demokratske stranke. V dvorani Kazine se je zbralo nad 300 delegatov organizacij naše stranke — več nego pri marsikaterem zaupniškem zboru celokupne stranke. Iz najodaljenjših krajev so prispeli zastopniki JDS, poleg starih borcev za napredno stvar, mnogo mladih, svežih ljudi iz vseh vrst našega naroda, tako da je nudil zbor zaupnikov krasno sliko konfiguracije stranke, ki po svojem programu in delu družijo vse sloje našega naroda. Če pomislimo, da se je zborovanje vršilo krasno poletno nedeljo, ki neodoljivo vabi vsakogar v naravo in da je danes na mnogih krajih cela vrsta velevažnih sokolski prireditelj, smemo s ponosom reči, da takega zbora zaupnikov ne bi mogla prirediti niti ena druga stranka.

Po dolgih mesecih hude boleznij se sedaj prvič zopet stopil minister Žerjav pred somišljenike. Ko se je pojavil med njimi, že z vidnimi znaki trpljenja sicer, ja vendar že čvrstega koraka, so dvorano pretresle burne ovacije, kakor en mož se je dvignil zbor, da pozdravi ljubljanskega voditelja in ko je predsednik dr. Kukovec na oder stopivšega draga prijatelja objel in poljubil, so marsikomu zarosile oči. Le polagoma se je poleglo radostno razburjenje, da je dr. Žerjav mogel pričeti svoj referat. Tudi pozneje so zaupniki opetovano prirejali ministru Žerjavu prisrčne ovacije ter mu pri vsaki priliki izkazovali svoje neomajno zaupanje in svoje spoštovanje. Lepšega zadovoljenja za vse klevete si dr. Žerjav ni mogel želiti in jasnejše obsodbe vseh tistih, ki so sodelovali pri obrekovalni kampanji, najvišja inštanca stranke, ni mogla izreči.

V prešenem protokolu je bilo vpisanih 256 izkazanih delegatov stranke. Zastopana je bila sleherni organizacija v ljubljanski oblasti. Volitve v oblastni izvrševalni odbor in v oblastno načelstvo JDS so se izvršile soglasno, kakor so bili tudi vsi ostali sklepi soglasno sprejeti. Novo oblastno vodstvo stranke je že po svoji sestavi najboljši dokaz, kako prazno je besedičenje o «starinih» in «mladinah».

Med burnim odobravanjem je bila enodušno sprejeta zaupnica dr. Žerjavu, poslancem in funkcionarjem stranke ter obsojena zahrbtna klevetniška gonja proti delavcem demokratske stranke.

Zboru je predsedoval načelnik stranke posl. dr. Kukovec in navzočih je bilo tudi več delegatov mariborskega oblastnega načelstva. Razprave so trajale skoraj pet ur. Po končanem zborovanju so se razhajali zaupniki v vzvišenem razpoloženju, zavedajoč se, da imajo beležiti stranka enega najlepših svojih notranjih uspehov.

Otvoritev zborovanja.

Zbor zaupnikov je otvoril načelnik J. D. S. dr. Kukovec ob 8. in 20 min. s pozdravnim nagovorom, v katerem je povdaril: Se nikdar ni bila naša stranka v tako burnih razmerah, kakor zadnje mesece, ko se je nad njo spravilo vse, kar je sovražnikov njenih idej in njenih voditeljev. Pa še nikdar niso zaupniki stranke tako odločno pokazali s svojo tako odlično udeležbo, da so napadi in klevete le še povečali solidarnost in disciplino stranke. (Burno odobravanje.) Na to je dr. Kukovec podal pregled političnih in notranjih dogodkov v stranki od oktobrskega zbora zaupnikov dalje. Omenjal je odstop dr. Ravniharja, ki je odložil svoj mandat v načelstvu glasom svojega pisma «vsled izpadov načelnika proti njemu in ker kot poslevoedeči podpredsednik ni našel povsod potrebnega zaupanja». Ako je dr. Ravnihar smatral kot izraz nezaupanja, da so funkcionarji stranke brez njegove vednosti uporabili sredstvo, ki so jim bila dana na razpolago v strankine svrhe, je nasproti temu treba konstatirati, da za časa teh dogodkov on ni bil poslevoedeči podpredsednik stranke. Dr. Kukovec vidi v notranji borbi, ki se je celo leto vršila v načelstvu stranke, borbo med tradicijami prvaštva in načelom, da naj stranko vodijo njeni pravi aktivni delavci. Toda osebna vprašanja morajo v ozadje pred velikimi programatičnimi nalogami stranke, ki nas demokrate morajo voditi proč od konzervativizma, na levo, v borbo proti vsaki reakciji. (Odobravanje.) Ustanovitev oblastne organizacije stranke je nujni pogoj, da more stranka razviti potrebno intenzivno delo in se pripraviti za pozitivno sodelovanje v bodočih samoupravah. Ako zbor zaupnikov izbere za vodstvo nove organizacije prave moze, energične delavce, potem notranja enotnost nikdar ne bo v opasnosti. (Veliko odobravanje.)

Prihod min. Žerjava.

V tem trenutku vstopi v dvorano minister dr. Gregor Žerjav. Zborovalci ga pozdravljajo s frenečnimi in navdušenimi «Živio» klici, dvignejo se s sedežev, mu burno ploskajo. Mnogi ga obkolijo in ga triumfalno spremijo k govorniškemu odru. Dr. Kukovec med ponovnim burnim ploskanjem cele dvorane objame in poljubi dr. Žerjava in ga povede h govorniški mizi. Nato naznani kratek pravilnik za razpravo in izroči besedo dr. Žerjavu kot glavnemu referentu o političnem položaju.

Zahvala dr. Žerjava.

Viharno pozdravljen prične dr. Žerjav svoja izvajanja, katerih glavne misli podajamo v naslednjem: Uvodoma naglašja, da je prispel na zbor zaupnikov, da pokaže, da je treba, četudi je telo slabo, storiti svojo dolžnost. Iskreno se zahvaljuje za izraze zaupanja in prijateljstva povodom svoje boleznij in prav posebno še povodom zadnje obrekovalne kampanje. Ta kampanja je imela jasen namen

razbiti stranko, a dosegla je nasprotno: stranka je danes enotnejša in trdnjaja ko poprej! (Burno pritrdjevanje.) Od njene krepkega debla odpadajo le suhe veje. Z zaupanjem, ki ga je stranka na tako manifestančen način govorniku izrazila, je položaj za njega v stranki razčiščen. Široka javnost pa bo povodom sodne razprave proti obrekovalcem imela priliko se prepričati, kako grde in neosnovane so klevete nasprotnikov. Dr. Žerjav se iskreno zahvaljuje ljubljanskim in podeželskim političnim organizacijam, ki so mu od prvega dne brez izjeme poklanjale svoje neomajno zaupanje, poslancema dr. Kukovcu in Reiserju, dr. Kramerju, ki so vodili njegovo obrambo in strankine časopisje — zlasti «Jutrus», ki je pri tej priliki pokazalo, kaj bi bilo, če bi naša stranka ne imela svojega odličnega časopisja. (Živo odobravanje.)

Pozitivno delo naše stranke.

Govornik je nato podal pregled političnih dogodkov v tekočem letu. Naša stranka aktivno sodeluje v vladi. Priznati moramo, da smo povsodi in zlasti tudi v državni upravi nekoliko napredovali. Mnogo važnih zakonov je pod streho, predvsem volilni red; kmalu bo izpolnjena tudi beseda, dana uradništvu glede njegove pragmatike. Ureditev samouprave v oblasti in okraje je pred durmi. Nova avtonomija, ki jo dobi oblast, je večja, nego je bila bivša deželna avtonomija. Od tega, kako se bomo praktično uveljavljali v samoupravi, bo odvisno, ali bodo oblasti in sredi življenja sposobni. Naši politični nasprotniki nam ne znajo o tem ničesar stvarnega povedati. Kritizirajo le, da dobi Slovenija dve oblasti. Reči moram, da tisti, kdor hujska proti temu, kar je rešeno z ustavo, ščuva proti ustavi sami. (Živalno pritrdjevanje.) Ravno s tem, da smo poleg ljubljanske ustvarili tudi mariborsko oblast, smo odbili ost provincializmu in njegovi agitaciji, ki bi lahko postala nevarna. Bodočnost Ljubljane ne leži pri uradih, temveč v obrti in industriji. (Odobravanje.)

Hrvati in Slovenci.

Oblastna razdelitev je naletela na težko nasprotje velikega dela hrvatskega plemena. Toda sporazum so onemogočili tisti hrvatski zastopniki, ki niso hoteli priti k pogajanju in ki vstrajajo v blaznosti hrvatske republike. Mi Slovenci imamo dragoceno lastnost praktičnega, realnega pogleda. Pa vendar poskušajo sedaj mnogi, da zanesejo republikansko bolezen tudi med nas. Ni dobro spričevalo za našo politično treznost, da se smejemo med nami pojavljati neprestano neki proroki, kakor oni v srednjem veku, ki so napovedovali konec sveta. Po «Slovincu» čaka gospod Protić v Rimskih Toplicah samo na telegram s Bleda da prevzame z gospodom Korošcem vlado in prevrne ustavo. (Viharna veselost.) Bratom Hrvatom moramo vedno znova reči, da s silo ne bodo ničesar dosegli. Kakor pokažejo voljo za bratsko sporazumevanje, bomo mi Slovenci prvi, ki jim bomo delali pot, saj mi najbolj čutimo vso težino njihove abstinencijske politike. Pozitivno sodelovanje sedanje hrvatske opozicije pri upravi države bi baš Hrvatom dalo položaj pravih arbitrov v naši državni politiki. (Veliko odobravanje.) Naša država pa je na drugi strani močna dovolj, da premaga vse abstinence. Iskreno

no želimo, da se tudi večina hrvatskih zastopnikov loti praktičnega dela v državni politiki, ki ga mi skušamo vršiti.

JDS pred novimi nalogami.

Politični dogodki pri nas na Slovenskem imajo tem večji pomen, ker se nahajamo na najobčutnejši točki Jugoslavije. Tudi pozicija demokratske stranke je na Slovenskem ena najvažnejših. Pri volitvah v konstituanto je JDS žrtvovala lastne interese, da okrepi formalno moč zastopnikov državnega in narodnega edinstva. Tako je bila naša stranka nekoliko oslabiljena. Pokazalo se je pa, da na dve strani ni mogoče delati, ker se drug izgovarja na drugega in se končno nihče ne čuti odgovornega. Naša stranka bo morala pričeti krepkejšo iniciativo na deželi. (Pitrdjevanje.) S čistim agrarnim programom ni mogoče pridobiti pri nas ljudskih src. Če pa kmečki program pomenja dviganje kmečke izobrazbe in skrb za zboljšanje kmečke produkcije, potem je to tudi naš program. Seveda, s samim kmečkim delom Slovenci ne morejo izhajati. Če ne bomo ustvarili lastne industrije in razširili svoje obrti, bomo gospodarsko zastali. (Odobravanje.) Posebno mi Slovenci moramo videti, kako potreben je harmoničen razvoj vseh stanov. Delo naše stranke je bilo tudi takrat, ko je na zunaj izgledalo skoraj nevidno, precej intenzivno. Vendar nas pomanjkanje sredstev povsodi zadržuje. Pogoj za delo je edinstvo v stranki. Struje nič ne škodijo, ako nas združuje delo. Razveseljivo je, da se stranka krepko demokratizira. Povsodi prihajajo na dan novi delavni ljudje. Pričeli smo z lepimi stiki s stanovskimi organizacijami, mnogo smo storili za obrtnike, a tudi za detavce. V stalni zvezi smo s trgovskimi organizacijami. Kmetu hočemo prinesiti zavarovanje zoper elementarne nezgode. Konsolidirani smo tudi v programatičnem oziru. Hočemo močno državo, ki je enotno organizirana in nam nudi možnost široke lokalne samouprave. Vemo, da je svobodomiselnost izobrazba edina, ki more ljudstvu odpreti pot do blagostanja. Pravilno smo sodili, ko smo smatrali revolucionarne gospodarske reforme za škodljive. Svojo politiko branimo proti frazi nasprotnikov s tehtnimi argumenti.

Programski bankrot klerikalizma.

Nasprotni stranke presofamo mirno in objektivno. Šusteršič ima prav, da pfi nas ni več razlogov za obstoj klerikalizma. Sedaj ga negirajo celo klerikalni časopisi, sramujejo se lastnega imena. (Tako je!) Posvetne inteligence, ki se je obesila duhovščini na plašč, se nam ni bati. O njej še vedno velja Šusteršičeva sodba. Duhovščina pa nosi sama v svojem plašču mir ali vojno. Mi smo jej pustili stare predpravice, cerkveno veleposestvo je odtegnjeno agrarni reformi in še vedno se pobira pri nas zlati davek za duhovnika, — kmečka bera, največji davek v Sloveniji. Ne dopuščamo pa trajne zlorabe prižnice in spovednice. (Živo pritrdjevanje. Klici: Kje je kancelaragraf?) Klerikalizem moralno propada. Nahaja se v programskem bankrotu. Ena struja se krčevito drži starega reda, druga pripravljaja boljševiški prevrat, prvi ustanavljajo banke, drugi napovedujejo uničenje kapitalizma. Za vsak stan imajo klerikal-

ci drug program. Eni so monarhisti, drugi so republikanci - vsi skupaj pa ne vedo, ali so federalisti, ali ne.

Veternjaki iz NSS.

Programsko zmedo opažamo tudi pri narodnih socialistih. Zato pa je njihova taktika silno veternjaška. Danes imajo klerikalce za grdo svojat, jutri gredo z njimi čez dru in strn. Preprogosto pozablja, da brez kulturnega dela ni socialnega dela, in da je kulturno delo nemogoče brez dela proti klerikalizmu. Odločeni smo iz svoje stranke izključiti vse, kar bi temu nasprotovalo. (Burno pritrjevanje.)

Tudi socialna demokracija se nahaja v hudih krčih, naravno, ko se pripravajo med seboj nesposobni ljudje in je stranka v nekaki koaliciji s klerikalci. Mi pa želimo konsolidacijo delavstva. Morda pride iz komunikata treznejša struja, ki bo hotela nadaljevati delo prejšnje socialne demokracije.

JDS na straži jugoslovanske demokracije.

Delo v naši ožji domovini je važno. Dvignimo čut lokalne odgovornosti. Iščimo povsod novih ljudi, vstrajnih delavcev! Držimo v stranki vez med vodstvom in strankinimi organizacijami, med voditelji in pristaši in uspešno bomo vršili svojo veliko nalogo, da smo krepka in neopremagljiva posadka velike misli jugoslovanske demokracije na našem zapadu! (Dolgotrajno, burno in navdušeno ploskanje in klicanje.)

Poročilo poslanca Reisnerja.

Nato je podal poslanec Reisner ponovno živahno pozdravljen, po nalogu načelstva poročilo o takozvani Kamenarovičevi aferi ter je nato razpravljal o aktualnih parlamentarnih vprašanjih, zlasti pa o uradniškem vprašanju. Za svoja izvajanja, ki jih še pričujemo, je žel veliko pritrjevanje.

Zaupnica drju Žerjavu in vodstvu stranke.

K besedi se je oglasil delegat Fincinger iz Litije, ki je predložil sledečo resolucijo:

«Zbor zaupnikov JDS z iskrenim veseljem pozdravlja v svoji sredini prvobornega demokratske jugoslovanske misli, ministra Gregorja Žerjava, katerega zagotavlja, da bo stranka z vsemi močmi sledila svetlemu vzgledu njegove požrtvovalnosti in njegovega neumornega dela za visoke ideje jugoslovanske demokracije. Ogorčeno protestiramo proti podlim napadom na ministra Žerjava in poedine strankine funkcionarje ter jih obsojamo kot nizkoten prozoren poizkus, uničujoče zadeti celokupno demokratsko stranko na njeni najobčutljivejši, ker najbolj izpostavljeni postojanki v Sloveniji.

Izrekamo neomajno zaupanje načelstvu in poslancem demokratske stranke.

Resolucija je bila soglasno in z burnim odobravanjem sprejeta.

Pozdrav Davidoviču.

Istotako je zbor zaupnikov z odobravanjem sprejel predlog g. A. Petriča, da se pošlje predsedniku stranke Lj. Davidoviču pozdravni telegram.

Nova oblastna organizacija JDS.

Sledil je nato referat dr. Kramerja o novi oblastni organizaciji stranke. Referent je v prvem delu svojega poročila naglašal velike naloge, pred katerimi stoji demokratska stranka, in je podrobno razpravljal tudi o vprašanju demokratskega tiska. Nato je predložil načrt oblastne organizacije stranke. Krajevne organizacije imajo v vsakem srezu svoj okrajni odbor. Za vso oblast obstoja v Ljubljani oblastni izvrševalni odbor, v katerem so vsi poslanci in oblastni mandatarji stranke ter predsedniki okrajnih organizacij, delegati okrajnih organizacij 4 do 6 za vsak okraj, v Ljubljani 1 do 8 za vsako politično društvo, zastopniki stanovskih organizacij, iz plenuma zaupnikov izvoljeni člani in glavni uredniki onih listov, ki se pismeno prijavijo in prevzamejo obvezo, da bodo podpirali program stranke in da se v političnih vprašanjih podvržejo disciplini stranke.

Izvrševalni odbor se sestaja vsaj dvakrat na leto. Oblastno načelstvo sestoji iz predsedstva ter sledečih članov: Strankini poslanci, predsednik in tajnik ljubljanske okrajne organizacije, kot virilisti; po 1 delegat vsakega okrajnega odbora, 5 do 7 delegatov ljubljanske okrajne organizacije, 10 do 14 zastopnikov stanovskih in strokovnih organizacij, 6 iz plenuma zaupnikov izvoljenih članov ter končno iz zastopnikov časopisja. Načelstvo ima omejeno pravo kooptacije do največjega števila pet članov. Predsedstvu je podrejena oblastna strankina pisarna. Staro načelstvo JDS obstoja naprej kot skupni izvrševalni organ za vprašanja, ki se tičejo mariborske in ljubljanske oblasti.

Predlog dr. Kramerja je bil po kratki debati soglasno odobren.

Dr. Žerjav izvoljen za predsednika.

Nato so se vršile volitve. Pred volitvijo predsednika se je oglasil k besedi g. Josip Turk, ki je v navdušenem govoru slavil zasluge ministra dr. Žerjava ter poudarjal, da je treba tega neumornega delavca postaviti na čelo oblastne organizacije, ako hočemo, da se bo razvilo njeno delo z največjo energijo. Izvolimo dr. Žerjava za predsednika ter mu tudi na ta manifestanten način pokažimo svoje neomajno zaupanje in dajmo skromno zadoščenje za vse, kar je moral pretrpeti zaradi svojega požrtvovalnega dela za ideje naše stranke!

Govor g. Turka, starega naprednega borca, je bil sprejet z velikim navdušenjem. Sledile so mu zopet viharne ovacije za dr. Žerjava. Predsednik Kukovec je dal predmet na glasovanje, ter je bil soglasno sprejet s ponovnim ploskanjem.

Predsedstvo oblastne organizacije.

Na predlog dr. Kramerja je bilo nato izvoljeno sledeče predsedstvo: Dr. Dinko Puc, poslevoedeči prvi podpredsednik; župan Ciril Pirc (Kranj), obrtnik in podjetnik Josip Turk (Ljubljana), ravnatelj Luka Jelenc (Ljubljana), podpredsednik; glavni tajnik licejski ravnatelj Anton Jug (Ljubljana), njegov namestnik dr. Josip Klepec (Ljubljana); glavni blagajnik Fran Marn, nadoficial agrarne direkcije, njegov namestnik Milan Sterlekar, uradnik Mestne hranilnice v Ljubljani.

Oblastno načelstvo.

Kot člani načelstva so bili izvoljeni iz plenuma zaupnikov gg. dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani; dr. Josip Plemelj, univerzitetni profesor v Ljubljani; Ivan Mohorič, pristav Trgovsko-obrtno zbornice, dr. Pavel Avramovič, zdravnik, Janko Mačkovšek, mestni inženjer, inž. Igo Stembrov, gradbeni nadsvetnik, dr. Albert Kramer, novinar. Kot zastopniki stanovskih organizacij: Engelbert Franchetti, predsednik Splošnega obrtnega društva, Ivan Bricelj, obrtnik, I. Zebal, predsednik trgovskega gremija za ljubljansko okolico, Franjo Golob, tovarnar, Alojzij Javornik, posestnik, Skofljica, D. Tory, poslovodja, I. Roš, predsednik invalidske organizacije, abs. jur. Stane Rapč, zastopnik omladine, M. Gregorka, in rev. Drenovec, železniška uradnika in dr. M. Pirc, odvetnik in hišni posestnik v Ljubljani.

Zbor zaupnikov je nadalje potrdil od posameznih organizacij prezentirane delegate, katerih imena objavimo naknadno. Sledila je debata o poročilih, ki je bila živahna in plodonosna. Razprave so se udeležili dr. Puc, Josip Turk, dr. Karba, poslanec Reisner, nadučitelj Jamšek, nadučitelj Lapajne, nadučitelj Perko, dr. Kramer, notar dr. Mavrer, A. Petrič, nadučitelj Likozar, gđe. Zgur, M. Gregorka, dr. Kukovec, O. Fincinger in drugi. Po končani debati so bile soglasno sprejete sledeče resolucije:

Resolucije.

I.

Zbor zaupnikov ostro obsoja pojave nediscipline, ki so jih zagrešili nekateri pristaši in svari pred vsakim copljenjem, ki more samo krepiti naše nasprotnike in povdarja kar najodločnejše, da je potrebna koncentracija na rodni demokratskih in naprednih mislečih sil v Sloveniji.

II.

Zbor zaupnikov uvideva potrebo takojšnje privedbe strankine organizacije v ljubljansko oblast. Okrajne organizacije, ki se imajo provesti iz krajevnih organizacij stranke, določijo primerno število zaupnikov, ki tvorijo zbor zaupnikov oblastne organizacije. Leta voli sorazmerno po okrajih izvrševalni odbor, ta pa zopet oziraje se na sorazmerno zastopstvo okrajnih organizacij načelstvo, v katero poleg tega odbere še zastopnike raznih stanovskih in strokovnih organizacij. Kot načelo pri vseh teh volitvah veljaj: naj si izberejo somišljeniki, ki vrše praktično delo v stranki in strokovnih organizacijah. Stranka naj se potruzi, da se izobrazijo za njene funkcionarje in voditelje povsod in v največji meri domačini iz vseh slojev naroda. V to svrhu naj se priredi tajniški tečaj. V vseh organizacijah naj se na vso moč goji čut strankine solidarnosti, izloči naj se vsako nedemokratsko postopanje in skuša odpraviti, oziroma ublažiti krajevna, stanovska in osebna nasprotstva.

III.

Zbor zaupnikov zahteva, da se čimprej izvede imenovanje velikih županov in konstitucija oblasti in okraja. Vlada se pozivlja, da predloži skupščini občinski red. Da se zagotovi uspeh občinski okrajni in oblastni samoupravi, naj se izdela načrt, ki bo pridelil posebnim samoupravnim telesom njihovim nalogam odgovarjajoče prihode iz direktnih in indirektnih davkov. Pri razračunavanju razmerja med državo in oblastmi radi aktivnega in pasivnega imetja bivših dežel, naj se postavi načelo, da se oblastem zagotovi imetje, ki odgovarja njihovemu zakonitemu delokrugu in začne svojo delavnost brez prevzetja kakih starih dolgov.

IV.

Zbor zaupnikov odobrava delo stranke v korist obrtniškega stanu, v katerem vidi enega glavnih stebrov pridobitnih krogov v Sloveniji. Odobrava, da se je krepko poseglo v nečuvne razmere pri Okrajni bolniški blagajni ter pozivlja strankino vodstvo, naj nadaljuje delo čiščenja in za večjo štedljivost, da se morejo znižati prispevki pa istočasno storiti več za zdravstveno stanje našega delavstva. Vlada naj predloži skupščini načrt zakona o obrtniškem zavarovanju za bolezen, nezgode in onemoglost. Zbor zaupnikov zahteva večjo pažnjo obrtniškega nadaljevalnega šolstva. Zahteva končno, da država na razpolago 20 milijonov dinarjev za brezobrosten ali ceneni kredit obrtništvu v Sloveniji.

V.

Zbor zaupnikov priporoča vodstvu stranke, naj v vseh zadevah podpira želje strokovnih organizacij tako obrtnikov, kakor tudi trgovcev, ki jih je treba vzeti v zaščito napram neopravičenim šikanam in zlasti napram nelegitimni trgovini.

VI.

Zbor zaupnikov priporoča načelstvu, naj posveti vso pozornost gospodarskim željam kmečkega stanu. Izvode naj se zavarovanje proti elementarnim nezgodam in izvrše priprave za zavarovanje poljedelcev za slučaj onemoglosti. Protestira se proti temu, da okrajna glavarstva zadržujejo izvedbo odkupa bere. Vlada naj predloži zakonodajnemu odboru enoten zadržan zakon in preskrbi potrebne vsote za ceneni kredit poljedelcem za izboljšanje njihovega gospodarstva.

VII.

Zbor zaupnikov jemlje z zadovoljstvom na znanje, da je vlada v načelu v glavnem osvojila posrečeni načrt uradniške službene pragmatike. Zakonski načrt naj se nemudoma predloži zakonodajnemu odboru. Demokratski poslanci naj pri razpravi, ki se naj kar najbolj pospeši, zavzamejo za upravičene spreminjevalne predloge osrednjih uradniških organizacij. Zbor zaupnikov pozivlja vlado, naj takoj izdela načrt pokojninskega zakona za predpragmatične uradnike in stare upokojence. Glede draginskih doklad pozivlja vlado, naj upošteva utemelje-

ne želje nižjega uradništva in splošno, naj se omogoči, da se višina draginskih doklad odmerja gibljivo, kakor odgovarja spreminjajoče se osnovnih življenskih potrebščin.

VIII.

Zbor zaupnikov pozivlja celokupno delavstvo, naj sodeluje pri potrebni sanaciji socialnih, zlasti delavsko zavarovalnih zavodov. Politika naj se čimbolj izloči iz strokovnih in gospodarskih organizacij delavstva. Stranka naj podpira na vso moč vsako stremljenje za izboljšanje moralnih sanitarnih razmer, posebno v večjih centrih in za povzdigo ljudske izobrazbe. Delavstvo naj se podpira tudi v njegovem gmotnem stremljenju, kjer gre za pravično plačilo dela.

Vse resolucije so bile soglasno sprejete, nakar je predsednik Kukovec po 1. uri z besedami zahvale in priznanja referentom in zborovalcem zaključil sijajno uspeli zbor.

Politični pregled

Preteklo nedeljo se je vršil v Ljubljani dobro obiskan

shod zaupnikov

jugoslovanske demokratske stranke, o katerem poročamo obširneje na drugem mestu. Ta shod zaupnikov je zelo važen posebno zaradi tega, ker je jasno pokazal, da vlada v vrstah demokratske stranke sloga, edinstvo in popolno zaupanje strankinih pristašev do vodstva stranke, posebno do njenega novoizvoljenega predsednika dr. Gregorja Žerjava, ki so ga posebno v zadnjem času nasprotniki silno napadali.

V Beogradu se je izvršila zaradi ministra notranjih zadev dr. Voje Marinkovića

izprememba v vladi

in je prevzel ministrstvo notranjih zadev odlični demokratski poslanec Dragotin Pečić. Dosedanji minister notranjih zadev, dr. Marinković (tudi demokrat), je odstopil zaradi bolezni, ki mu ne dopušča, da bi zavzemal odgovornosti polno mesto ministra notranjih zadev. Minister za socialno politiko dr. Gregor Žerjav, ki je bil zaradi bolezni na večmesečnem dopustu, prevzame v polovici tega meseca zopet svoje ministrstvo, četudi ni še popolnoma okreval. Tako vršijo demokrati svojo dolžnost nasproti narodu in državi in ne kot klerikalni poslanci, ki ne samo, da nič ne delajo, temveč še druge ovirajo v delu.

Sicer pa moramo zabeležiti zopet ministrsko krizo,

ki je nastopila najprej zaradi pogajanj z Italijo, ker je imel ministrski predsednik Pašić drugačno mnenje o rešitvi vprašanja okolice mesta Zadra kot minister dr. Krstelj, ki je sporazum z Italijo podpisal in zato je dr. Krstelj hotel odstopiti. Medtem je ministrski predsednik odnehal in kriza je bila odstranjena.

Sedaj pa javljajo, da je

odstopil minister Pucelj,

ker finančni odbor v narodni skupščini ni pristal na njegovo zahtevo, da se iz dolarskega posojila zgradi tudi železnica Kočevje-Jadransko morje in Sevnica-Sent Janž. Kako bo ta spor končal, še ni znano, ampak zelo verjetno je, da minister poljedelstva Pucelj vseno ostane v vladi.

V Nemčiji je bil sprejet

zakon o zaščiti države,

po katerem se bo z vso strogostjo postopalo proti onim, ki hočejo izzvati prevrat v državi in poklicati nazaj na prestol bivšega cesarja Viljema, ki je provzročil toliko nesreč. Večja nesreča Nemčije pač ne bi mogla zadeti kakor povratek v stare

razmere, katerih si želijo samo razni knezi, grofi, baroni, generali in drugi, ki so imeli od cesarstva koristi in ti so hujskali proti sedanji vladi.

Ker je Evropo velika vojna gospodarski skoraj popolnoma uničila, se pečajo vlade vseh držav z vprašanjem, kako bi se dala popraviti

ogromna vojna škoda,

kako bi evropske države svoje gospodarsko stanje zopet popravile. V to svrhu je bila sklicana konferenca v Genovo, ki je pa končala brez vidnega uspeha in sedaj zboruje v Haagu zopet konferenca evropskih držav, ki se peča v prvi vrsti z obnovo Rusije. Pa z ruskimi boljševiki se je težko pogajati, ker oni pač zahtevajo ogromno posojilo za obnovo Rusije, nočejo pa dati nobenih jamstev, da bodo uredili politične razmere v Rusiji in dokler se to ne zgodi, ni verjetno, da bi Evropa priskočila Rusiji na pomoč, ker bi to samo pomenilo podpreti boljševizem, ki je dovedel Rusijo v današnje žalostne razmere. Rusija bo pač morala izpremeniti svojo vlado in jo zamenjati z demokratično obliko vladanja, ako bo hotela dobiti pomoči iz Evrope za svojo obnovo. Pod boljševiško vlado se ruski narod nikdar gospodarsko ne dvigne, on mora najprej odstraniti boljševiško vlado in potem šele naj se obrne za pomoč.

Dopisi

Kranjska gora. Za kratek čas našim čitateljem objavljamo sledeči popravek, ki smo ga prejeli: Uredništvu lista «Domovine» Ljubljana Sklicujoč se na določbo p 19, tiskovega zakona prosim da priobčite z naslednji ali drugi številki Vašega lista z ozirom na dopis v Vašem listu od 28. 6 t. l. pot zaglavjem «Kranjska gora, na istem mestu pot istim zaglavjem sledeči popravek: Nires da je bil tedni vslet verišništva aretiran cerkovnik. Blažič ker je hodil čes mejo v Avstrijo res pa je da sploh nisem bil aretiran slasti tutine zaradi hoje čes mejo v Avstrijo ni res da pridno verišem moj oče pa opravila zame cerkveno službo res paje da živim dela svojih rok in tega kar mi oče da končno ni res da sem cerkovnik respaje da presplačno pomaga pri liturgičnih opravilih dokler cerkev ne dobi cerkovnika. Matija Valentin Blažič

Komendska fara. V pismu nekega škofa (ne slovenskega) stoji: «Da se verno ljudstvo po vzgledu pastirjev vzdrži medsebojnih prepirov in žaljenj in da pomagajo pomiriti duhove s pravičnim in resnim pisanjem itd». Lepe besede, kajne, župnik Tine Bernik in kaplan Črnilec? Kako se to pri nas izvaja, vesta vidva dobro. Naš greh je, da smo naprednega mišljenja, zato «lop» po nas. Hujskanje proti naprednjakom presega vse mere. Gledajo pa naj hujskači, da se jim jeziček na tehtnici ne zlomi. Župnikova dolžnost bi bila, svojega kaplana poučiti, a tega ne stori, ker je menda pod kaplanovo komando. Cerkev ni več kraj molitve, pač pa udrihanja. Je-li res, gospod župnik, da smo sodrga, ker ne trobimo v vaš rog? Kdo trdi, da vabimo ljudi k sebi s petjem, veseljami, da tako odvrčamo vse od boja in jih tako tiramo v propast večne pogube? Jemljemo li mi mladini nedolžnost? Govorite! Okrog sebe poglejte, kaj se godi cele noči in kje! Hočete li imena vseh zapeljancev in «medaljarčkov»? Povejte raaje kaj o patriotizmu! Kaj ste res šli pred državno himno od altarja precej urno? Možu smo prizanesli radi sivih las, a odslej bo veljala tista pesem: Pleši, pleši, sine, da ti

žalost mine. Ker mislimo tudi z njim skleniti račune, prepuščamo najprej še besedo njemu. Nato pričnemo s črko a. Silo za ognjilo! Sedaj vprašamo kaplana Črnilca, kako se kolesa vrte. Jezus pravi: Pustite male k meni! Vi pa niste pustili otrok naprednih starišev k obhajilu. Vrtite kolesa naprej! Je-li res, da ste v cerkvi govorili otrokom, ki hodijo k petju, da jim bo na sodnji dan rečeno: Poberite se v večni ogenj, vi prekleti! Mi sicer ne verjamemo, ker poznamo vašo «krotkost». Taka strahila, če so na svetem mestu izgovorjena, imajo svoj namen, ne? Je-li res, da ste v šoli rekli nekaterim otrokom, da je vsak brezverec, ki hodi k petju? Ali je res petje brezversko? Nadalje se govori, da se bodo morali otroci podpisati pod besedilom: Marija, do zdaj si bila moja mati, sedaj pa zbogom, te nimam za mater več...» Vprašujete res otroke v šoli, kaj se doma in v gostilnah o vas govori? Skrbeti bi bilo res treba v takih slučajih, ko duhovnik v šoli ne uči, pač pa politizira — za nadzorstvo. Le tako izgine politika iz šole. Kaj je ni dovolj po cerkvah? Somišljeniki, pazite na besede, izgovorjene z lece, ker le tako pride kancelarparagraf do veljave! Je-li res, da ste se boksali s tistim Orlom, ki je ob naboru v Kamniku tako lepo pel «porka madona...» pa šipo na pošti razbil, nakar je bil zašit, in da vas je enkrat sunil v nos? Križana gora, pa še kri je tekla, kaj? Kdor pa hoče naslove hujskačev, naj se obrne do prijaznih gospodov, kaplana Tineta in Strcina, to je onega, ki je šel po odpustke na Limbarsko goro, čeprav pravijo hudomušneži, da je šel le otrobe vezat. Ubogi bivši poslanec, ki nima ničesar od svojega delovanja pokazati! Revež se nam smili, ker premeri toliko potov. Škoda podplatov, Janez! Hujskači naj si resno izprašajo vest, če res izvršujejo v začetku povedana krščanska načela. Je že tako: Svet si, če si lump, baraba, babjek, preklet si, ako s hujskajočimi kaplani ne držiš, če si prav največji poštenjak. Na veselo svidenje pri kolesih! Za «embart» dovolj!

Radovljica. Naše klerikalce tako bode novi Sokolski dom, da vidijo že vse narobe. Vsaka sokolska prireditve je v njihovih očeh blamaža. Pri dograditveni slavnosti pretečeno jesen so videli, tako je pisal „Slovenec“, štirideset Sokolov in tri narodne noše. Dohodkov pa je imela ta prireditve 123.000 kron; pomislite tako „malo“ od triništiridesetih udeležencev! Pretečeno nedeljo pa je Sokolsko gledališče priredilo igro v proslavo prvega bivanja kraljeve dvojice na Bledu, in zopet jamra „Slovenec“, da je blamaža, ker kralj ni prišel k igri, dasi so ga pričakovali s preprogami, cveticami in s pripravljenimi prsi za odlikovanja. Nas bi ta skrb za sokolski ugled pray veselila, če ne bi bili prepričani, da si ga znamo varovati sami in da bi bila naša klerikalna garda sama najbolj potrebna, da se ji postavi kurator za nadzorovanje ugleda. Zato pa se njihovih velikanskih uspehov na kulturnem in umetniškem polju nismo nikdar dotikali, zakaj z „Lurškimi pastircami“, „Svetimi Nežami“ in drugo podobno šaro je tudi dobro katoliško ljudstvo že obračunalo ter spravilo kaplane in druge režiserje v hudo zadrego, ker so morali poseči po poljubovanju in sličnih odeskih pripomočkih. Le tako je bilo mogoče obdržati še nekaj backov v katoliških domovih. O zadnji predstavi v tukajšnjem katoliškem domu pa se je še celo neki „nadstrankarski“ pristaš SLS izrazil, da je bila na najumetnejši stopnji, ker je menda godba

čisto drugače igrala, kakor so pevci peli in to je menda dandanes višek. Kaj hočete še več? Zdaj pa zopet dobro poučeni hudomušneži trdijo, da namerava katoliški teater v Radovljici popraviti blamažo, ki jo je doživel Sokol s tem, da uprizori cel ciklus najnovejših del, in sicer: „Vodiška Johanca“ ali „Verujte v čudeže!“, „Jager Cene“ ali „Lov na peteline“, „Župnik Sladkač kot ženitovanjski posredovalec“, „Čukarske skrivnosti radovljiškega zvonika“, „Dol z alkoholom“, ali „Antanta plača“! Zaključni pa se ta vrsta z znamenito tragedijo „Krivična sodišča“ ali „Ponesrečena rubežen“. Sedaj pa naj še kdo reče, da v Radovljici ni talentov in meročajnih presojevalcev umetnosti. Ob tej priliki bo voditelj teh predstav tudi odlikovan. In sicer posodi neka gošpa za to svojo medaljo, ki jo je dobila med vojno za velike zasluge avstrijskim K-oficirjem, in se sedaj na vse pretege trudi, da bi dobila namesto te kak večji srbski red. Prepričani smo, da bi se vse to zgodilo brez blamaže.

Dol pri Hrastniku. V nedeljo 9. t. m. so se vršile pri nas nadomestne občinske volitve za pet razveljavljenih komunističnih mandatov. Dobili so: napredna lista 50 glasov, socialisti 27 in klerikalci z bivšimi pristaši komunistične stranke 78 glasov. V tej do sedaj klerikalni občini je napredna stranka napredovala od 28 glasov pri volitvah v konstituanto na sedanje število, kar je lep napredek. Ljudem se že odpirajo oči in se bodo še bolj, ko bodo spoznali naše klerikalce in njihove zaveznike bivše komuniste.

Ribniška dolina. (Popravek tiskovnega pogrška.) V zadnji številki nam je v dopisu «Ribniška dolina» tiskarski škrat stavek, ki se začneja v 50. vrsti, zveržil ter mu dal drug zmisel. Glasiti se ima takole: ... «Zgodil se je celo slučaj, da je poveril podpis na neki listini, ki da jo je stranka v njegovi navzočnosti v pisarni podpisala, daš dotična stranka sploh nikdar ni bila v njegovi pisarni.»

Kmetijski glasnik

POVITE TELICE.

Iz telic je treba vzgojiti dobre molzne krave, ne pa živali za mesarja. Naša naloga je tedaj, da z vso našo rejo vplivamo na to, da se razvijajo iz telic dobre molznice. S tem pa ta naloga nikakor še ni rešena, če odbiramo teličke od dobro molznih krav in dobrih plemenjakov. To je sicer prvi in glavni pogoj, a treba je še drugih pogojev. Vsa vzgoja se nam še lahko skazi, če ne vplivamo tudi sami z vso našo rejo na to, da nam odrastejo teličke v dobre živali. Vsa naša reja mora biti namreč v takih slučajih kakor pravimo smoterna in mora imeti ta cilj pred seboj, da dobimo iz telic dobre živali, dobre za pleme in dobre za molžo.

Pri reji telic je treba zaradi tega nekoliko drugače postopati kakor pri vzreji bikcev ali juncev. Dočim je treba imeti bikca dalje časa pri mleku in ga je treba tudi pozneje bolj krepko rediti, je treba pri telicah manj močne vzreje. V naših razmerah bi morala biti reja teličk v prvi mladosti vsaj tako močna kakor je danes pri bikcih, dočim bi se morala pri bikcih bolj podaljšati. Do pol leta bi morala biti reja telic sploh močna in bi se morala do tega časa podpirati na vsak način z močnimi krmili. Sele po tem času je preiti na navadno suho krmo, oziroma na pašo.

Nikjer se take živali tako dobro ne počutijo in tako ugodno ne razvijajo kakor na dobri paši. Tam imajo mlade živali vse potrebne pogoje za svoj razvoj. Zunaj na paši se izravnavajo oblike, zunaj se razvijajo vse dobre lastnosti za poznejšo plemensko sposobnost in porabnost za užitek. Telice se razvijajo pri taki reji tudi najbolje v zadnjem in trebušnem delu života. Po končani paši jih je pa pozimi rediti ob obimoviti suhi krmi in zadostnem gibanju, da se nam prav razvijajo.

Telice morajo biti v trebušnem delu bolj razvite kakor pa bikci. Če so leto stare telice preveč povitega života, nam taka reja ne odgovarja. Žal, da se na to pri nas premalo gleda in da se poklada krma, kakršna je in kakor naša zaloga. Navadno vsej živini enako. Vsled tega se večkrat opaža, da imajo n. pr. pri tej hiši trebušatega bikca, pri drugi pa preveč povite telice. Ko bi imelo biti ravno nasprotno! Kaj ni škoda za tako telico, če je od dobre krave, pa jo z našo nesmoterno rejo tako daleč spravimo, da jo dobi navsezadnje mesar v roke, ker se preveč zre, di, ker se noče obrežiti ali pa ostane sploh slaba za pleme in za molžo? Ne smemo v tem slučaju vso krivdo valiti edino le na naravno ali posebno razpoloženje take živali, ampak pripisati

si moramo tudi sami sebi take neuspehe, ker je bila vsa naša reja premalo smoterna. Razvoj telic moramo opazovati in zasledovati. Pri tem je vpoštovati vse naravne njene posebnosti, ki se kažejo v razvoju života in životnih oblik. Le na ta način bomo tudi lahko popravljali napake, ki se pojavljajo v razvoju života vsled našega napačnega krmljenja in oskrbovanja. Vso rejo in ves razvoj je treba tedaj s potrebnim zanimanjem zasledovati. Če bomo pa prepuščali mlade živali same sebi in svoji usodi, potem je le naravno, če bomo dobili tudi take živali, ki bodo bolj za mesarja kakor za rejo. Povite telice z nerazvitim ovimljem so ravno tako malo kazne za rejo kakor vampasti bikci! Vzrok smo pa večinoma sami.

HLEVSKA ŽIVINA IN PAŠNA ŽIVINA.

Pri naši živini moramo razločevati hlevsko živino od pašne živine. Pašna živina raste na paši in je vajena paše. Tako živino imamo po pašnih krajih. Živina je bolj utrjena, ker se bolj naravno preživlja. Lahko trdim, da je ta živina za plemenske svrhe in za užitek bolj sposobna, zaradi tega, ker odgovarja ves način reje potrebam in zahtevam njene narave. Po pašnih krajih imamo zaradi tega ne le najboljše goveje pasme, ampak na splošno tudi najboljšo plemensko živino. Naravno je, da so te živali tudi lepše ustvarjene. Zunaj na paši se kosti od mladega ugodno razvijajo, vsled česar dobi život vse bolj pravilne oblike. To dela hoja za pašo, to dela pa tudi naravna prehrana na paši, ki je živini najbolj prikladna.

Ves drugačen je položaj pri hlevski živini, ki jo redimo po drugih naših krajih, kjer nam manjka pašne prilike. Ta živina je navezana na življenje pri jaslih. Lahko si predstavljamo to razliko, če mora živina leto in dan tičati po naših hlevih, zlasti če pomislimo, kako so v pretežni večini tesni, nizki, temni, vlažni itd. Nič čudnega, če nima hlevska živina tistih oblik in če nam ne daje tistega užitka, kakor ga daje pašna živina. Kako naj se pa razvijajo ravne noge in ravna hrbtišča, če obstoji vse gibanje teh živali le v tem, da vstajajo in polegajo? Kako naj se ravnajo hrbti, če se mora mlada žival spenjati in stegovati v jasli ali pa gori v gare? Nič čudnega, če „jih manjka“ za plečeti. In kako naj se ravnajo noge, če mora žival česče višje ležati in stati z zadnjim koncem kakor pa s prvim? Čudno bi bilo nasprotno, če te živali ne bi imele krivih nog! Še dobro, da se

nam pri taki reji živali tako razvijejo! Pri taki hlevski reji je treba v naših razmerah porabiti vsako priliko, da pridejo živali ven, da se vsaj nekoliko izprehodijo.

Za mlade živali je pa naravnost življenska potreba, da pridejo ven, in če ni nobene druge prilike, naj se živali spuščajo vsaj v ograjene prostore, v tako imenovana tekališča, da se ondi po potrebi naskačejo in izprehodijo. Sicer se nam živali ne morejo ugodno razvijati.

Naša hlevska živina se rada izboljšuje s plemenjaki iz pašnih krajev. Prav tako! Na ta način se kri oživlja in izboljšuje. Na ta način se vcepijo dobre lastnosti pašne živine, ki manjkajo naši hlevski živini. Na vsak način pa moramo v tem slučaju skrbeti, da se tako vcepljene lastnosti tudi razvijejo, ohranijo in vkoreninijo. Dosegli bomo to s tem, da bomo vsaj pri mladini skrbeli kolikor mogoče za pašne prilike. Pa tudi pri odrasli hlevski živini je skrbeti za potrebno gibanje, bodisi da izrabljamo pridno vsakojake pašne prilike, da jo gonimo na vodo ali pa tudi, da jo vpregamo in rabimo za delo.

TLA POD SVINJAKOM.

Ali ste že kdaj razmišljali o tem, kako izgledajo tla pod svinjaki in kaj se tam godi? Teško! Sicer bi ne mogli trpeti škode, ki se vam godi po teh prostorih. Ali res ne vidite škode, ki nastaja s tem, da se vsa scalnica po nemarnem zaceja v tla in da se tam izgubava, namesto da bi se odtekala v gnojnično jamo in da bi nam množila gnojnico, ki jo tako zelo potrebujemo po travnikih, po sadnih vrtovih itd.? Že pri enem samem gospodarju nastaja zaradi tega škoda, kaj šele v celi vasi in v celem okraju! Ali ne vidite, da je vsa zemlja prepojena s to gnojnico in da je s tem okužen ves prostor pod svinjakom in okrog svinjaka? Ali ne izprevidite, da vsa ta nesnaga, ki se pari v poletni vročini, ne more biti zdrava živalim, in da se s tem pospešuje nastajanje in širjenje kužnih bolezni? Ali ne veste, da pasemo z vso nesnago, ki se skriva pod svinjaki, ognusne in škodljive podgane, ki nam delajo škodo po svinjakih?

Vsak mora priznati, da razodevamo s takim ravnanjem malo zmisla za pridobivanje in nabiranje potrebnega gnoja, pa tudi premalo zmisla za varčno gospodarstvo in za snago. Mali posestniki smo in radi bi veliko pridelali. V takih razmerah je treba, da stikamo povsod za tem, kako bi se dalo pridelati kaj več gnoja. V takih razmerah ne smemo zanemarjati gnojnice, ki bi se lahko natekla iz živinskih hlevov in izpod svinjakov. Kaplja do kaplje — lajta! V Švici se ljudje trgajo za svinjsko gnojnico, ko jo prodajajo na dražbi ondodni sirarji, ki rede zmeraj po večje število prašičev in ki skrbno prestržejo in zbirajo vso gnojnico. Pa so drugače bolj trdni gospodarji kakor smo mi! Tudi pri nas zahteva dobro gospodarstvo, da ne zametujemo svinjske gnojnice. Veliko bolj smo je potrebni kakor švicarski kmetje!

Tla pod svinjakom naj so tedaj neprodorna in tlakana. Vsa moča izpod svinjaka naj se odteka v gnojnično jamo. Prav je zaradi tega, da stoji svinjaki blizu gnojnične jame in tudi blizu živinskega hleva. Tudi če imamo lesene svinjake, postavljene kakor običajno od tal, se imajo tla pod njimi ravno tako tlakati. Kar se pa nabere pod svinjaki trdnih odpadkov in druge nesnage, naj se od časa do časa spravlja na gnojnišče. Tla pod svinjakom pa naj postanejo zbirališče za odvajanje gnojnice in s tem nov in stalen vir za pomnoževanje tako potrebnih gnojil.

Če se izplača velikim posestnikom loviti gnojnico tudi izpod svinjakov, se to še bolj izplača malemu posestniku, ki je prisiljen na vse načine dvigati rodo-

vitnost svoje male zemlje, da mu več donša!

GOZD IN PAŠA.

Napredek v gozdarski stroki, potreba dobrega gozdnega gospodarstva in pojmi o lastninski pravici so vzrok, da se skuša odpraviti pašo po gozdu in da so jo marsikje tudi že odpravili. Danes se splošno priznava, da se gozd in pašnik kot dva povsem različna načina obdelave ne dasta tako združevati in oskrbovati, da bi gozd ne trpel škode. In zato se sliši čim dalje bolj klic, da naj se ločijo pašniki od gozda. Gozd naj ostane gozd, pašnik pa pašnik in naj se obdelujeta in oskrbujeta vsak za se, tako kakor treba. Sicer je pašnik zajedavka gozda in nič drugega.

Če je to načelo pravo, potem ga moramo uveljavljati, pa naj si bo na en ali drug način. Če pasemo na svojem, tedaj po svojem gozdu, moramo priznati, da si delamo s tako pašo škodo, če je gozd kot tak res kaj vreden. Če pasemo po tujem, moramo imeti ravno tiste občutke. Noben lastnik kakega gozda ne bo rad videl — in mi tudi ne — da bi se tuja živina po njem pasla. V takem slučaju mora prenehati vsako pravo gozdno gospodarstvo, ker ne more lastnik po svoji volji oskrbovati gozda niti z njim ravnati, kakor bi bila potreba.

Nič se ni čuditi, če so marsikje že odpravili gozdno pašo po tuji lastnini. Nobenemu gospodarju lastniku se ne more očitati, če se je otrešel tuje pašne živine v svojem gozdu. Naravno pa je seveda, da so v takem slučaju trpeli vsi prizadeti živinorejci, ker jim je zmanjkalo pašnega prostora in da je s tem trpela tudi vsa živinoreja.

Če se gre v takem slučaju n. pr. za državne gozde, ki bi se dali za pašne namene morebiti zopet nazaj pridobiti, nastane vselej vprašanje, kakemu namenu bi te gozdne parcele bolje služile, ali gozdnemu obratu ali pa živinoreji, oziroma pašnemu namenu. O tem bi morali odločevati poleg gozdnih strokovnjakov, ki poznajo pred vsem svoje interese, tudi poklicani izvedenci iz vrst kmetovalcev, ki vedo ceniti vrednost gozda in tudi vrednost pašne stališča celokupnega gospodarskega položaja. Če bodo odločevali v prvi vrsti gozdarji, potem je usoda gozdne pašne, oziroma pašnika započatena, ker se bodo gozdarski veščaki zavzemali v prvi vrsti za gozdarsko izrabo takih prostorov.

V razmerah, kjer je bila prej gozdna pašna v veljavi, je važno, da se pretresa vprašanje, ali bi ne kazalo, da se dosedanje gozdne parcele izpremenijo sploh v pašne parcele in da se na ta način vstvarijo novi pogoji in nove prilike za povzdigo živinoreje v dotičnem kraju. To je važno zlasti v krajih z dobro plemenško živino, ki se ima oddajati v plemenske svrhe tudi v druge dele dežele.

Seveda je treba v tem slučaju tudi pretehtati, ali store živinorejci po sedanjih pašnikih vse to, kar je treba, da dajejo pašniki tudi potrebne užitke. Ali jim je pa morda samo na tem, da bi pridobili več pašnega prostora, ne da bi sami kaj storili za zboljšanje dosedanjih pašnikov, recimo, ker se sploh premalo brigajo za oskrbovanje svojih pašnih prostorov.

To so vprašanja, ki so važna in ki jih je pred vsem rešiti, da se pričramo o potrebnosti novih pašnih prostorov in o opravičenosti takih izprememb, kakor je n. pr. izprememba gozdnih parcel v pašne parcele. Danes sta obe panogi, gozdar-

stvo in živinoreja v zvezi s pašništvom zelo važni in je zahteva povsem naravna in opravičena, da se v vsakem posameznem slučaju dožene, komu je dati prednost, ali gozdu ali paši. Če so sedanje gozdne parcele res bolj potrebne in bolj pripravne za pašno rabo, potem naj se obrnejo za pašo. Na noben način pa ne sme postati gozdna pašna zajedalka gozda. Dvema tako različnima namenoma ni mogoče dobro služiti, še manj pa dvema gospodarjema!

ZASILNA REJA.

Prošlo zimo je bila vsa naša reja zasilna, ker nam je manjkalo krme. Živina je trpela pomanjkanje. Naša reja je pa tudi sicer rada bolj zasilna kakor ne, ker se mora živina zadovoljevati z vsem, kar dobi, in ker je naša reja v tem pogledu še zmeraj premalo preračunjena in premalo smoterna.

Smotrenost reje se ne sme razodevati samo v tem, da se držimo v posameznih krajih tiste vzreje in tiste rabe pri živini, ki najbolj odgovarja gospodarskim razmeram in potrebam (kakor n. pr. ponekod reja molzne živine, drugod reja volov itd.), ampak tudi v tem, da je vsa reja smoterna z ozirom na način vzreje, na način krmljenja itd. Pri nas pa tega manjka. Vse naše krmljenje, ki je za večji ali manjši užitek najbolj merodajno, je še po večini naših krajev skrajno pomanjkljivo in zaradi tega zasilno. To velja posebno v zimskem času. Pa tudi poleti ni dosti drugače. Da ob takem krmljenju ne moremo imeti boljših uspehov, je jasno. Taka za-

silna reja rodi pomanjkljive in negotove uspehe.

Če hočemo našo rejo dvigniti, je treba smotrenosti tudi pri krmljenju. V to je pa treba, da razpolagamo z zadostno krmo. Potrebno je, da pridelamo doma dosti krme in da si po potrebi pomagamo tudi z močnimi krmili.

Dokler ne pridemo tako daleč, da bomo pridelali potrebno krmo doma, toliko časa bo vsa naša reja pomanjkljiva, zasilna, premalo smoterna in premalo uspešna. Pri krmi in pri krmljenju je treba najprej začeti, da se naša reja izboljša. Ko bomo v tem pogledu storili svojo dolžnost, potem se bodo tudi pri nas pokazali boljši uspehi. Brez tega pa ni misliti na trajno dobre uspehe in naj še tako vpeljujemo tuje pasme za izboljšanje domače živine.

Najprej je treba ustvariti doma potrebne pogoje in potrebni temelj za uspešno rejo, tako kakor so ga ustvarili tudi po drugih živinorejskih deželah. Potem se bo pa tudi naša domača živina pokazala v drugi luči kakor se nam kaže danes. Potem nam bo tudi ona s tisto hvaležnostjo vračala vso našo skrb in ves naš trud, kakor to opazujemo danes pri živini, ki jo redijo po naprednih deželah. Takrat bo prenehala tista zasilna reja, ki je danes pri nas doma, in nastopila bo dobra in smoterna reja, ki nam bo dajala tako dobre užitke, kakor jih imajo po drugih krajih.

Obilna in dobra krma v zvezi s smotrenim krmljenjem, to je tisti pogoj, ki ga moramo doseči, ako hočemo napraviti našo živinorejo bolj uspešno in bolj dobičkanosno, kakor je danes.

Obrtni glasnik

o Oproščenje vajencev. V nedeljo dne 9. t. m. se je vršila pomočniška preizkušnja vajencev kolektivne obrtne zadruge v Celju. Preizkušnji se je podvrгло 12 vajencev, in sicer 7 mizarjev, 4 peki in 1 lončar, ki so vsi prestali deloma s prav dobrim, večinom pa z dobrim uspehom.

o Pokrajinska obrtna razstava v Celju se bo vršila od 12. do 22. avgusta. Moramo ponovno poudariti njen pomen za napredek našega obrtništva, ker bo na tej razstavi obisko-

valcem dana prilika, da spoznajo mnoge redke izdelke naših domačih obrtnikov, na drugi strani bo omogočeno tudi manjšim obrtnikom, ki jim ni mogoče udeleževati se velesejmov, priti do svoje veljave in ugleda.

o Kraljeva lovska obleka, ki jo izdelava krojaški mojster g. Orač v Slovenski Bistrici, bo razstavljena na Pokrajinski obrtni razstavi v Mariboru. Obleka bo mojstrsko delo.

Gospodarstvo

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 11. t. m.: 100 avstrijskih kron za 45 par, 100 nemških mark za 18 do 19 dinarjev, 100 poljskih mark za 1 dinar 60 par do 1 dinar 70 par, 100 češkoslovaških kron za 195 do 199 dinarjev, 100 laških lir za 370 do 376 dinarjev, en dolar za 84 do 84 dinarjev 75 par, 100 madžarskih kron za okoli 6 dinarjev.

= Bankovci v obtoku. Po izkazu Narodne banke SHS z dne 30. junija je bilo v obtoku v naši državi 4 milijarde 808 milijonov 600 tisoč Din.

= Sporazum o južni železnici. Na konferenci v Benetkah se je sklenilo, da lahko vsaka izmed štirih udeleženi držav vzame na njo pripadajoči del južne železnice samostojno v najem ali pa prepusti vodstvo družbi južne železnice sami, katere generalno ravnateljstvo ostane še na Dunaju. Ako bi Jugoslavija hotela vzeti del južne železnice, ki teče po naši državi, v najem, bi znašala najemnina preko 5 milijonov zlatih frankov.

= Žateški (češkoslovaški) hmelj. V zadnjem času se je prodajal v Žatcu hmelj po 2500 do 2900 Kč za 50 kg, to je okoli 400 naših kron za 1 kg. — Kakor cenijo, se bo letos

pridelalo v Češkoslovaški okoli 50 tisoč metrskih stotov hmelja, to je za enkrat več nego lani.

= Svinjsko meso iz Jugoslavije v Franciji. V zadnjem času se je začelo izvažati svinjsko meso iz naše države v Francijo. Pariško časopisje se zelo pohvalno izraža o njegovi kakovosti.

= Dalmatinska vina v Franciji. Ker je trgovinska pogodba med Francijo in Španijo pred meseci potekla, so prišli francoski trgovci po črno vino v Dalmacijo, kjer so vsled tega cene vlnu narastle. Sedaj pa, ko se je trgovinska pogodba med obema gornjima državama zopet podaljšala, je trgovina z vinom v Dalmaciji zopet slaba. Zaloge vina v Dalmaciji pa so še male. Črna vina se plačujejo po 140 do 150 K, bela pa po 160 K po stopnji.

= Postopanje v slučaju izgubljenih obveznic predvojnih avstro-ogrskih posojil. Iz Beograda poročajo: Ob priliki popisa in žigosanja obveznic predvojnih posojil bivše Avstro-ogrške je del lastnikov, katerih obveznice so se izgubile, bile ukradene itd., vložil o tem prijavo na Generalno direkcijo državnih dolgov v Beogradu. Glede teh obveznic je reparacijska komisija v Parizu odločila: 1.) da zainteresirani lastnik izgubljene obveznice v svojem kraju prijavi to sodišču in zahteva amortizacijo teh obveznic; 2.) zainteresirane bo dostavil: a) za izgubljene obveznice avstrijskih posojil Generalni di-

rekekciji državnih dolgov na Dunaju (Wien I., Singerstrasse), b) za izgubljene obveznice v Budimpešti ter bo zahteval, da se mu izda potrdilo, da mu doslej ni bila izdana nova obveznica niti od sodnega zdreka ne nadalje izplačane obresti. 3.) Odnosna uverenja, katera bodo dobili od avstrijske direkcije državnih dolgov in madžarskega finančnega ministrstva, se imajo v originalu s prošnjo poslati Generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu zaradi popisa in žigosanja, ker se bo z njimi ravnalo kot z originalnimi obveznicami.

Priporočljiv župnik

Z Rake pri Krškem nam pišejo: Župnik Škerjanc je poskrbel, da je postala Raka precej slavna. Od novega leta sem je polnil nepretrgoma predale klerikalnega časopisja s pljunki, ki so bili namenjeni tukajšnji šoli, oziroma tukajšnjemu učiteljstvu. Učiteljstvo je te napade ignoriralo predvsem zato, ker ni imel g. župnik korajže, da si je bil «tudi na fronti», da bi postavil pod nje svoje častito ime. Ne rečem, da ga je bilo sram, da bi podpisal laži, Bog ne daj, ampak zbal se je, da ga ne bi prijel kdo za ušesa. Tudi disciplinarne preiskave ni hotel imeti, ampak je kratkomalo zahteval, da se naj polovica učiteljev odstrani.

Učiteljstvo pa je bilo drugega mnenja in je samo zahtevalo preiskavo. O izidu preiskave poroča g. župnik v «Slovincu» z dne 28. maja 1922. tako-le: «Naš učiteljski zbor je torej prejel zaupnico, nas pa proglašajo za obrekovalce, nam očitajo laž in lumparijo. Našega župnika proglašajo za povzročitelja gonje zoper šolo . . . Mi smo z izidom zadovoljni.»

Prav! Vi ste torej zadovoljni s klofuto, ki vam jo je prinesla preiskava. Tudi mi smo zadovoljni, ker drugega nismo mogli zahtevati, kakor to, kar je preiskava dognala: obrekovalcem, lažnivcem in lumpom naj se pritisne na čelo primeren pečat. Če pa bi se nam bile predložile podpisane obtožbe, potem pa se seveda ne bi zadovoljili z gorenjim izidom. Kljub temu pa se vam na tem mestu prav lepo zahvaljujemo za to, ker ste nam preskrbeli priznanje in zaupnico.

Ker vam ne maramo delati krivice, lojalno priznamo, oziroma ugotavljamo, da smo bili napadeni tudi od druge strani, a ti napadi niso bili toliko načelni, kolikor osebni, toda nič manj infamni. Dotični gospodje pa bodo že enkrat izpregledali, če še niso, kaj so počeli. Konstatiramo samo suho dejstvo, da so v družbi g. župnika in s pomočjo faliranega kaplana hoteli uničiti z obrekovanjem in z lažmi eksistenco naprednega učiteljstva, ki je v šoli in izven šole na svojem mestu. Neverjetno, pa resnično! Se še spominjate, g. župnik, kako ste mi pri neki priliki pritrdili, da vam je sovraštvo do mene z one strani dobrodošlo? Vas vsaj razumem! Priznati mi morate, da se nisva še nikoli skregala. Vi nastopate proti šoli, proti naprednemu učiteljstvu, zlasti pa proti meni iz političnih ozirih in še kot klerikalec v boju, dasi ne izzivani, ne poslužujete baš najfinjših sredstev. Kot klerikalec se nazadnje tudi zadovoljujete s klofuto, ki ste jo vi namenili drugim.

Sicer pa vam moram povedati, da sem vas kljub temu, da poznam klerikalne manire, višje cenil, nego vas danes. Pa saj vas niti vaši lastni pristaši prav nič ne spoštujejo in celo vaši stanovski tovariši se čudijo, da sse upate na solnce, ko imate toliko masla na glavi. Tu naj bi malo podprezal knezoškofijski ordinarijat! In jaz prav zelo, zelo dvomim, da bi

tudi vi prejeli «zaupnico». Pač pa bi prišel «parizar», ki ste ga za nas naročili in bi vas odpeljal «daleč od Rake».

«To bi bilo veselje v šoli», — tako pravite v «Slovincu». To se motite! Preveč se «obrajate»! Še veliko takih duhovnikov, pa bodo ljudje kmalu izpregledali. Tudi jaz «obrajtam tako nerodnega političnega nasprotnika», zato pa je najbolje, da ostaneva še nekaj časa skupaj. Vi le hodite svojo pot naprej, kakor do zdaj, pa vam dam besedo, da vam ne bom nikdar metal polen pod noge, kot vam jih nisem do zdaj. To vse za to, ker vas «obrajtam».

Da pa si ne bode te preveč domišljevali, vam povem, da vas toliko le ne «obrajtam», kakor vi mene, ki se me tolikokrat spomnite v časopisih. četudi «z veliko težavo pišete» in tudi «časa nimate». Pa vi že veste zakaj, kajne? Jaz tudi! Sicer pa, g. župnik: Toliko telesnega in duševnega napora in toliko potrate dragocenega časa — ali se to izplača, — zaradi «tako nerodnega političnega nasprotnika»?

Ne pečam se rad z umazanim perilom, zato ne bom našteval vaših grehov. To bodo poskrbeli že drugi, o tem ste lahko prepričani; če drugi ne, bo storil to vaš stanovski tovariš, ki je tudi vaša preteklost že fotografiral v «Domovini».

V «Slovincu» pišete, da smo vas hoteli prisiliti z žalitvijo k tožbi, vi pa da nimate ne primerne plače, ne časa, da bi se tožarili kot se mi, ki smo hodili v Krško zaradi ene kepe, ki je letela mimo ene nežne gospodične učiteljice. Kavalir pa ste, gospod župnik, vsa čast! Prizanesli ste nam s tožbo, na drugi strani pa tako nežno nazivate ženski spol. Toda, g. župnik! Saj bi mi plačali stroške, zakaj niste tožili? Mi imamo «mastne» plače, veliko posestva, vinograde, polne hleve živine in prašičev, polne kleti vina in še nebroj drugih dohodkov, župniki so pa reveži! Saj se nam smilite, ampak ker nismo komunisti, ne bomo svojega premoženja delili z vami. Prav se vam godi, pa bi bili študirali za učitelja!

Zaradi ene kepe smo se torej tožarili. Nedeljo za nedeljo so bile obmetavane učiteljice, ko so šle v cerkev in ko so se vračale iz nje, s kamenjem, blatom in snegom od vaših pristašev. Letelo pa ni samo mimo glav, ampak tudi po glavah. Ali naj se damo vam na ljubo od vaših pristašev pobiti na cesti? — Pa naj bo zaenkrat! Vam na ljubo bomo pozabili, da so bile učiteljice med procesijo Sv. R. T. ponovno obmetovane od vaših somišljenikov. Radoveden sem, kaj bi vi storili, če bi vas Sokoli obmetovali, ko greste v cerkev ali iz nje? Zapomnite si pa, da Sokoli niso barabe, in če bi postali, bi bili izključeni iz društva. Vi pa svojim pristašem za take barabske čine dajate še potuho.

Tednikov in svinčnikov nismo vzeli v roko, da bi izračunali, koliko ur na dan poučujemo, ker kaj takega pride samo vam na misel gotove čase. Vendar pa to-le: Zadnjič smo vam očitali, da ne znate črez dve šteti, danes pa dodamo, da tudi ne znate računati. 15 ur deljeno z 9 da natanko 1 uro 40 minut in ne eno uro 36 minut. Zakaj niste prosili enega od naših učencev, da bi vam bil to izračunal? Sicer pa ste račune, ki jih priobčujete v «Slovincu», gotovo pogruntali takrat, ko ste «v rožcah» padli na glavo po stopnicah in ste bili potem tri dni zaprti v župnišču. Zato vzamemo vaše račune na znanje. Ker je mogoče, da je višji šolski svet prezrl dopis v «Slovincu», ga mi ponovno opozar-

jamo na razkritje g. župnika Škerjanca, da poučujemo na raški šoli samo po 1 uro 36 (40) minut na dan. — Na vaš (g. župnika) naslov pa: Včasih smo se čudili, a danes se ne čudimo več, da je mogoča pri vas tako gorostasna ignoranca v šolskih zadevah. Ali ste res tako navivni, da mislite, da imamo na raški šoli kakšne izjemne bonitete? Sicer pa je na konfuznosti edin odgovor: «Le čevlje sodi naj kopitar!»

Vam je skoro žal, da niste pri preiskavi zahtevali, da naj se protokoli- ra moja dvakratna uradna laž, o kateri pričajo uradni akti pri višjem šolskem svetu. Odgovor: Jaz sem vodil takrat posle krajnega šolskega sveta kot tajnik, akte pa je podpisoval podpredsednik. Poročala nisva nikdar, da se je razširjenje šole sklenilo na seji krajnega šolskega sveta, ki po vašem mnenju sploh ni eksistiral, pač pa sva poročala, da krajni šolski svet ne more imeti pomislekov proti takemu razširjenju šole, ker vsled razširjenja občina ne bo imela nobenih stroškov. Razširjenje šole pa sem jaz zahteval kot šolski voditelj s tem, da sem predložil višjemu šolskemu svetu statistiko učencev. Šole torej ni razširil krajni šolski svet, ampak nujna potreba in pa zakon. Citiram § 11. državnega šolskega zakona: «Število učiteljev se ravna po številu učencev. Kadar število učencev pri celodnevem poučevanju v treh zaporednih letih znaša po 80 učencev, poskrbeti je brez-pogojno še za drugega učitelja.»

Ali veste, g. župnik, kaj se pravi: brezpogojno? Tako torej zakon! In mi smo imeli takrat po 120 do 140 učencev v posameznih razredih. Zakona pa menda ne bosta ne vi ne krajni šolski svet na glavo postavila. Tudi vi ste eden tistih mnogih, ki še danes mislijo, da je zakonodaja zato ustvarila krajne šolske svete, da bodo za coklje v razvoju šolstva, kar so faktično tudi bili in so še danes vsi oni, ki so v klerikalnih rokah. Če pa se govori o tem, na kako visoki stopnji je šolstvo v Sloveniji, takrat si prisvajate vse zasluge. Če pa bi imeli moč, potisnili bi šolstvo nazaj, daleč nazaj v konkordatsko dobo.

Sveta dolžnost krajnih šolskih svetov je, da iz lastne inicijative predlagajo razširjenje šole, če je to v zakonu utemeljeno, zlasti pa, če to zakon brezpogojno zahteva. Čemu torej tu posebne seje, oziroma sklepa krajnega šolskega sveta! Kaj drugega je, če gre za zidanje šolskega poslopja, a še tu se more v gotovih slučajih občina prisiliti, da zida.

Sicer pa, g. župnik! Kdo govori o uradni laži! Pribijem, da ste me lani meseca septembra nagovarjali, naj se uradno zlažem in naj poročam višji šolski oblasti, da ste poučevali več ur verouka kakor ste poučevali v resnici. Kaj rečete na to? Jaz pravim: Ne sodi, da ne boš sojen!

Vi izjavljate, da naša sokolska zadeva s tem še ni končana, da boste zasledovali vedno delovanje v šoli in zunaj šole, zlasti da se uspehi v šoli ujemajo z visokimi šolskimi stroški, katerih ne krije Beograd, ampak «naši davki» itd.

Bili bi užaljeni, če bi pisal to kdo drugi, a vam odpuščamo, ker gotovo niste mislili tako resno. — Vi boste zasledovali uspehe v šoli, ki jih kvitirajo šolske oblasti s pohvalo? Vi, ki niti discipline ne znate vzdržati v šoli, in ki ne veste, kaj bi učencem pripovedovali, da bi vas poslušali? Vi, ki učencem pripovedujete v šoli stvari, da se starši doma zgražajo? Sicer pa, svobodno vam! Mi vemo, kaj delamo, pa se bomo znali tudi braniti. Povemo

vam pa že danes, da bomo brez-pogojno odklonili vnaprej vsako disciplinarno preiskavo, dokler se nam ne pokažejo imena obrekovalcev, kajti to ni nikako zadoščenje za nas, če preiskava dožene našo nedolžnost. Z imeni: «Kmetška zveza» in «Županstvo» pa se ne bomo zadovoljili. Vzemite to na znanje!

Pol leta ste pljuvali na nas po raznih časopisih, blatili ste nas na raznih vaših sestankih itd., toda molčali smo in vam nismo hoteli javno odgovarjati, ker vse to vaše cerkveno in izvenckerkveno delo zasluži vse kaj drugega kot javni odgovor.

Vemo, da nas boste blatili še naprej, toda kot «kavalirja» vas prosimo, da se vselej tudi podpisete. Mi pa izjavljamo, da na take budalosti ne bomo več odgovarjali. Počivajte v miru! — Janko Golob, nadučitelj.

Sokolstvo

SLAVNOSTNA OTVORITEV SOKOLSKEGA DOMA V ŠKOFJI LOKI.

V razmeroma kratkem času si je marljivo škofjeloško sokolsko društvo postavilo lasten dom. V nedeljo 9. t. m. se je vršila slavnostna otvoritev škofjeloškega sokolskega doma, ki je eden najlepših in najmodernejših urejenih sokolskih domov Jugoslavije.

Škofja Loka je bila ta dan vsa v praznični obleki. Z vsake hiše so plapolale zastave. Prihajajoče goste so pozdravljali topiči. Slavnosti so se udeležile velike množice ljudstva od blizu in daleč. Že mirozov na predvečer in podoknica kumici sestri Augeli Zihlerovi sta privabila veliko ljudi.

V nedeljo zjutraj po končanih izkušnjah za proste vaje se je ob 11. uri razvil veličasten sprevod, na čelu mu 50 jezdecev Sokolov z zastavo jezdenega odseka ljubljanskega Sokola. V sprevodu, katerega se je udeležilo nad 1000 Sokolov in Sokolic, je bilo dvanajst zastav. Sprevod se je ustavil pred Sokolskim domom, kjer je br. Stevo Sink v jedrnatem govoru poudarjal pomen te slavnosti za Sokolstvo. Nato so govorili še: zastopnik JSS br. Bajželj, župni starosta br. dr. Šemrov, ki je ob velikem navdušenju občinstva pozdravil prvega brata kralja Aleksandra in kraljico Marijo, ter posestnik Ažman, na kar je kumica s. Zihlerova pripela na prapor škofjeloškega Sokola rdeč trak ter izrazila željo, da bi bil prapor Sokolstvu vodnik do ciljev, ki sta jih začrtala prvaka Fügner in Tyrš. Br. Matevž Hafner je nato izročil ključke doma podstarosti br. Zihleru, ki se je v nagovoru spomnil naših neodrešenih bratov.

V telovadnici je nagovoril Sokole br. Potočnik, br. Bojan Drenik, prvi načelnik, pa je v nagovoru med drugim omenil velike zasluge staroste br. Dolenca. Omeniti je treba, da je bilo na slavnosti zastopano tudi Sokolstvo iz zasedenega ozemlja.

Popoldne se je vršila javna telovadba, ki je krasno uspela. Vse telovadne točke je s požrtvovalno vztrajnostjo spremljala godba Dravske divizije pod vodstvom g. dr. Čerina. Istotako lepo so uspeli župne tekme članic, moškega in ženskega naraščaja, ki so se vršile že na predvečer in v nedeljo zjutraj.

Škofjeloško sokolsko slavlje je bila ena najlepših letošnjih sokolskih prireditvev v Jugoslaviji.

Sokolski zlet v Celju se vrši v soboto in nedeljo.

Narodne noše za vsesokolski zlet se pridno pripravljajo, vendar pa jih pogrešamo še iz raznih krajev, zla-

sti pa iz Ljubljane in okolice. Da iz-
vemo čim prej kompletno število
vseh udeležencev, prosimo, da se do
15. t. m. priglase vsi posamezniki in
vse skupine, ki nameravajo tedaj na-
stopiti. Prijave naj se pošljejo di-
rektno na naslov: «Odsek za narod-
ne noše vsesokolskega zleta», v roke
načelnika prof. Alberta Siča, Ljub-
ljana, Gradaška ulica 18.

**Pokrajinski sokolski zlet v Ljub-
ljani** se vrši v nedeljo 16. t. m. na
zletnem telovadišču.

Novosti

* **Zaradi pomanjkanja prostora**
smo morali v tej številki izpustiti ro-
man. V prihodnji številki se roman
zopet nadaljuje.

* **Kraljeva dvojica odide z Bleda v**
avgustu. Kakor poročajo listi, odideta
kralj in kraljica z Bleda v mesecu
avgustu in se podata v Dubrovnik,
kamor pride tudi rumunska kraljeva
dvojica s princoso Ileano.

* **Kralj med industrijci.** Dne 6. t. m.
se je vršil po shodu industrijcev na
Bledu slavnostni večer, katerega so
se udeležili industrijci s svojimi da-
mami. Ob 9. uri zvečer je prispel na
večerjo tudi kralj, ki je bil predstavl-
jen industrijcem in se je razgovarjal
z njimi skoro eno uro.

* **Odkritje spominske plošče pisa-**
telju dr. Mencingerju. V Brodu pri
Bohinjski Bistrici se je v nedeljo na
slovesen način odkrila spominska
plošča na rojstni hiši našega pisa-
telja dr. Janeza Mencingerja. Plošča
je izročena v varstvo sedanjemu last-
niku hiše Janezu Mencingerju.

* **Kongres Narodnega ženskega sa-**
veza se je vršil od 5. do 7. t. m. v
Ljubljani in je bil iz vseh pokrajin
države lepo obiskan. Udeležence so
obiskale tudi Bled in so bile tam spre-
jete v avdijenci od kralja in kraljice.

* **Franja Maistrova †.** Na Uncu pri
Rakeku je umrla gospa Franja Mai-
strova, roj. Tomšičeva, mati generala
Rudolfa Maistra, častnega adjutanta
Nj. Vel. kralja Aleksandra. Blaga po-
kojnica je bila vrla slovenska mati,
ki je vzgojila sina junaka, prvega na-
rodnega generala slovenske jugoslo-
vanske vojske. Bodi ji zemljica lahka!

* **Srbske sirote v Mariboru in**
Celju. V ponedeljek je prispelo v Ma-
ribor 59 srbskih sirot, sinov in hčera
v vojni padlih in pomrlih staršev,
pod vodstvom enega učitelja in ene
učiteljice. Uboge sirote so bile pri-
jazno sprejete in pogoščene. — Isto-
tako so jih prisrčno sprejeli v Celju,
kjer je sprejem aranžiralo Kolo jugo-
slovanskih sester.

* **60letnica železnice Zidani most—**
Sisak. Dne 6. oktobra letos poteče 60
let, odkar je bila otvorena proga juž-
ne železnice Zidani most—Zagreb—
Sisak.

* **Važno za društva.** Občesloven-
sko obrtno društvo v Celju ima v
zalogi tiskovine za društvene član-
ske imenike. Tiskovine so izdelane
na močnem papirju pregledno in ta-
ko praktično, da se pri vsakem ime-
nu poleg vseh potrebnih osebnih
podatkov lahko mesečno vknjižuje
tudi plačana članarina. Ena pola za-
dostuje za 12 članov skoz 16 let.
Cena znaša 1.50 Din za polo. S to
tiskovino bo zelo ustrezno mnogim
društvom, ki radi pomanjkanja prak-
tičnih tiskovin dosedaj sploh niso vo-
dila članskih imenikov ali pa člane
vpisovala le na mesečnih plačilnih
polah. Tiskovine so na vpogled v
tajništvo Občeslovenskega obrtnega
društva v Celju, Prešernova ulica
št. 3, kjer se tudi lahko naročijo.

* **Razpisano je mesto podkovske-**
ga mojstra na državni podkovski
šoli v Ljubljani. Podrobnosti so na-
vedene v razpisu v «Uradnem listu»

* **108letni Jugoslovan.** Najstarejši
človek v naši državi je kmet Dimi-
trije Divac iz Ivanje pri Prijepolju v
Srbiji. Star je 108 let.

* **Dr. Korošec odide v zdravilišče.**
Kakor poročajo listi, odide te dni
dr. Korošec na daljše zdravljenje v
neko bavarsko zdravilišče.

* **«Trdinov vrh».** Notranje ministr-
stvo je na prošnjo krajanov odredilo,
da se imenuje najvišji vrh v Gorjan-
cih v Beli Krajini «Trdinov vrh». Do-
slej se je imenoval dotični vrh «Gor-
janc» ali pa «Vrh svete Jere».

* **Z. P. K. Beograjska «Pravda»**
prinaša sledečo notico: Zadnjič sem
vsled velike žeje vstopil v gostilno
in zapazil na vseh sodčkih črke Z.
P. K. Vprašal sem gostilničarja, kaj
pomenijo. — «Pa to pomeni »Živio
pop Korošec!« »A odkod ga po-
znate?« — «Pa to je moj stalni
gost», mi odgovori gostilničar sme-
ljaje... Z. P. K.!

* **Dobro mu je zabrusila.** Konjiški
kaplan Tovornik je nedavno med
verskim poukom v šoli obrekoval
Sokola in agitiral za Orla. Deklice
šestega razreda pa so mu prav po-
šteno odgovorile in mu je ena zabru-
sila v obraz: «Tudi naš kralj je
Sokol!»

* **Trgovec Stipe Radić.** Znameniti
Stipe Radić ima v Zagrebu trgovino
s knjigami, papirjem in peresi. Ne-
davno je neki beograjski trgovec do-
spel v Zagreb in nalašč stopil tudi v
Radićevo štacuno. Našel je baš Ra-
dića samega in ga vprašal, če ima na
prodaj slike kralja Aleksandra. «Vse
sem razprodal,» pravi Radić. «A slike
kraljice Marije?» vpraša beograjski
trgovec. «Naročil sem jih, pa jih še
nisem dobil.» Ker ima Radić za svojo
trgovino samo republikanske odje-
malce, je gotovo čudno, da je raz-
prodal slike kralja. Pa prefrigani Sti-
pa si misli: «kšeft je kšeft» — in bo
gotovo tudi v kratkem razprodal med
svoje republikance še naročene slike
kraljice Marije.

* **Pomiloščenje atentatorja Stejića.**
Dobro srce kraljevo se je pokazalo,
da je pomilostil zločinca, ki je stregel
njemu po življenju. Stejić, ki bi mor-
al biti obešen, je pomiloščen na 20
let ječe.

* **Škratica razsaja v Brezju, Zr-**
kovecih in Dolgošah že več tednov.

* **Mrtvo žensko truplo v Ljubljani-**
nici. Na Selu pri Ljubljani so našli v
Ljubljani mrtvo truplo 20letne Pe-
pce Prepeluh. Ali se je sama vtopila,
ali se je zgodila nesreča, ni znano.

* **Roparski napad.** V vas Breg pri
Litiji je prišel te dni tujec ter prosil
za voznika, ki naj bi ga peljal v
Temenico. Posesnik Petreč je ustrel
njegovi želji in njegov sin je peljal
neznanca. Na vrhu klanca pa je ne-
znanec udaril voznika s sekuro po
glavi, ga potegnil v cestni jarek, sam
se pa odpeljal proti Novemu mestu.
Voznik je kmalu prišel zopet k za-
vesti. Orožništvo zasleduje roparja.

Iz raznih krajev

* **Na Glincih** se je zastrupila 11-
letna A. Intihar, ker je v gozdu uži-
vala zastrupljene jagode. Prepeljali so
jo v bolnico in ji izpraznili želodec
ter jo tako rešili gotove smrti.

* **V Lisicjem pri Grosuplju** je pičil
gad posestnikovega sina Alojzija To-
mažiča, ki so ga oddali v bolnico.

* **V Kresniškem vrhu** je padel s
črešnje posestnik Franc Mohar in si
zlomil desno nogo.

* **V Škofji Loki** je umrla v uršulin-
skem samostanu v 27. letu starosti
Hildegarda Počivavšek, učiteljica na
samostanskem vzgojevalnem zavodu.
N. v m. p.!

* **Pri Tiefertalu v kočevskem**
okraju so se te dni pojavili volkovi,
ki so raztrgali 5 ovac na paši. 14letni

pastir je tekel domov in poklical do-
mačine, ki so volkove pregnali.

* **V Trbovljah** je uničil požar hlev
in kozolec posestnika Laznika. Da se
ni zgodila še večja nesreča, se je za-
hvaliti le požarnima brambama v
Trbovljah in Hrastniku.

* **Pri Hrastniku** so potegnili iz Sa-
ve truplo 25- do 30letne neznane
ženske. Truplo je ležalo že več ted-
nov v vodi.

* **Pri Sv. Lenartu v Slovenskih**
Goricah je utonil čevljarski vajenec
Rihard Weingerl.

* **V Kokarjih pri Rečici** je umrl na
jetiki starejši Govekov sin Pepi. —
N. p. v m.!

* **V Solčavi** se je igral z nabito
puško 12letni Golarjev sin. Puško je
razneslo in je fantu razmesarilo roko.

* **V Prihovi nad Mozirjem** je padla
raz voz gospodinja Senica in si zlo-
mila levo roko.

* **V Vuzmetincih pri Ormožu** je
utonila v navadni mlaki, med tem ko
je bila mati odsotna, triletna hčerka
Kristina Plemenčič.

* **V Puščavi** je vlomil v gostilno
Kores neznan vlomilec. Gostilničarka
ga je opazila, ko je lezel pod posteljo,
in zbudila moža. Mož je pogledal pod
posteljo in mislil, da se nahaja pod
njo domači pes. Zaradi tega je šel
iskat tatu v kuhinjo. Med tem pa je
tat zlezal izpod postelje, pograbil mo-
ževo uro in verižico ter zbežal skozi
okno. V sobi je pustil par rvajih čevl-
jev ter mornarsko čepico. Star je bil
kakih 22 do 25 let.

* **Iz Žetal nam pišejo:** Pri nas smo
ravno za hrvatsko mejo. Zato so že
bili začeli trositi sem Hrvati svojo
radićevo politiko in republiko. Ko
sem pred kratkim vprašal nekega
Hrvata, kaj sedaj Radić dela, pa mi
je dejal, da „sada broji Radić samo
novce, koje je s svojom politikom do-
bil“. Tako je nazadnje, da se sme-
je tisti, ki ima profit. Takih Radićev
je še več, ki delujejo na klerikalni
podlagi, a se brigajo malo za blagor
ljudstva, pač pa za blagor žepov.
Glavno da je poslanec in da služi,
za drugo „nema vremena“. Republi-
ko širijo tisti, ki so imeli lani sušo in
nič repe, in že komaj poznajo repno
obliko. Prosimo večkrat za dež in
videli bomo letos boljše in debelejšo
repno obliko. Vas pozdravlja in se
priporoča „Opazovalec“.

* **V Avbeljih** je prevrnil nase eno-
letni posestnikov sin Anton Kajfež
posodo vrele vode, ki je bila priprav-
ljena za kopanje. Pri tem je dobil
otrok nevarne poškodbe na obeh
očesih.

* **V Večni vasi na Koroškem** je
umrl zaveden narodnjak Janez Butej.
Blag mu spomin!

* **V Vovbrah** je po dveletnem bo-
lehanju preminula zavedna Slovenka
Marija Lube. Naj ji bo zemljica lahka!

Beležke

+ **Klerikalci znajo**, in sicer tako,
kot nobena druga stranka. Oni so za
kapitaliste in proti kapitalistom, za
delavca in proti delavcu, za kmeta in
proti kmetu itd., to se pravi: kleri-
kalci imajo list «Slovenec», ki obljub-
lja vse mogoče stvari boljšim ljudem.
«Novi čas» je skoro boljševidski in
razsaja prav proti tisti gospodi, ki jo
vleče za nos «Slovenec», «Domoljub»
je za kmeta in zahteva visoke cene
poljskim pridelkom, proti čemer sta
«Slovenec» in zlasti «Novi čas». «Naša moč», ta hujska delavstvo kot
najbolj goreči in rdeči socialist. Bog-
vé, če tudi proti «krščanskim» kapi-
talistom, ki pa drugače često na prav
nekrščanski način izkoriščajo delav-
sko paro. Edino «Straža» se ne vtika
kaj dosti v te zadeve, ker nima časa
in mora s svojimi rovtarskimi, izmiš-
ljenimi in pretiranimi balkanskimi

storijami osmrjati ozračje kot smrd-
ljiv dihur. Da je smrad še večji, ji
pomaga «Slovenski gospodar». Tako
vlečejo klerikalni listi nesramno ljudi
za nos — in SLS ima celo mnogo pri-
stašev, kar je znamenje, da je slo-
venski narod še zelo zaostal. Toda,
ker verujemo v napredek, verujemo
v to, da se bodo v doglednem času
odprle zaslepljenec oči, da bodo
najvernejši in najudanejši farovski
hlapci vrgli črno farovško uzdo raz
sebe in mislili s svojo glavo. In zgo-
dilo se bo, da mnogi ne bodo mogli
samim sebi verjeti, da so bili kdaj
klerikalci.

+ **«Ona pa ostane, kakor je b'la»**,
namreč ljubljanska «Jugoslavija». Iz-
premenila je sicer lastnika, toda ured-
ništvo je ostalo staro in tudi po sta-
rem polni kolone svojega lista. «Jug-
oslavija», ki se je svoje dni ustanovila
kot boriteljica proti sovražnikom
Jugoslavije, si sicer še danes lasti to
nalogo. Žalibog pa je «Jugoslavija»
napravila več zlega nego dobrega. S
klevetami, hujskanjem, polivanjem
gnojnice in z zastrupljanjem jav-
nega mnenja se ne dela za državo.
Takšnih laži in zavijan, kakor jih či-
tamo v «Jugoslaviji», je komaj zmo-
žen kak klerikalen list. Zato pa ima
odgovorni urednik «Jugoslavije» tudi
vedno mnogo opravka s sodnijo in
bo še imel kakor izgleda, saj se konč-
no odgovorni urednik lahko izreče,
da ni čital kakšnega obrekovanja.
Koža je trda in par soldov se že pla-
ča za zanemarjenje uredniške dolž-
nosti. «Jugoslavija» je v zadnjem
času celo tako kunstna, da vé pove-
dati o razkolu v demokratiški stranki,
o katerem demokratiška stranka sa-
ma nič ne ve.

Prosveta

Navaden človek. Spisal Branislav
Nušič. Prevel Fr. Govékar. Izdala
Zveza kulturnih društev v Ljubljani.
Založila Tiskovna zadruga. Zbirka
gledaliških iger «Oder». Cena 6 Din.
po pošti 40 par več. — Naši pokra-
jinski odri so dobili zopet lepo do-
mačo igro, ki jo bodo povsod z
uspehom uprizarjali. «Navaden člo-
vek» se je igral v Ljubljani v dram-
skem gledališču in v «Ljudskem do-
mu» s popolnim uspehom. Dejanje
se godi blizu Beograda ob času po-
litičnega preganjanja in Branislav
Nušič je znal s svojim humorjem
podati v treh slikah preproste tipe
vsakdanjega življenja, ki vzbujajo
med gledalci mnogo smeha. Igra je
prav lahko uprizorljiva, ker je ves
čas isto prizorišče (vinograd pred
hišo) in nastopa le malo oseb, za
katere bo povsod mogoče najti pri-
mernih igralcev. Knjiga se naroča
pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani,
Prešernova ul. 54.

Poljudno navodilo za merjenje lesa.
Sestavil inž. A. Šivic. Kmetijska
družba je založila drugo, predefano
izdajo že popolnoma razprodanega
14. zvezka kmetijske knjižice, ki no-
si gorj označeni naslov. Knjižica ob-
sega navodila, kako se izračuna te-
lesnina debel, posekanega in rasto-
čega, stoječega drevja ter celih goz-
dov, kakor tudi obtesanega in raz-
žaganega lesa. Pridejane so vse za
tako računanje potrebne tabele.
Gozdni posestnik se pouči, kako se
določa prirastek v gozdih, izračuni
prostornina lesa v ogljarskih kopa-
h ter kubična mera drv. V knjižici so
tabele za primerjavo nove dolžinske,
ploskovne in kubične mere s staro.
Navodilo je namenjeno predvsem
kmetiskim gozdnim posestnikom, da-
lje gojencem kmetijskih šol, gospo-
darskim odborom za skupna gozdna
posestva, zadrugam, upraviteljem
cerkvenih in župnih nadarbin, cenil-
cem in drugim, ki se za stvar zavi-

maja. Cena broširani knjižici pri Kmetijski družbi v Ljubljani je 10 Din. Dobiva se v Ljubljani tudi v Jugoslovanski knjigarni in pri Kleinmayr & Bamberg, dalje v Mariboru v knjigarni Vilko Weixl, v Celju pa v knjigarni Goričar & Leskovšek.

Vodnik skozi Beograd. Nedavno je izšla v zalogi beogradskega oglasnodopisnega zavoda «Dan» knjiga «Beograd» z desetimi slikami v besedilu in z načrtom mesta. Poleg zgodovinskega predgovora dr. Gjoke Bogojevića vsebuje knjiga vse informacije o naši prestolici. Naroča se: Oglasnodopisni zavod «Dan», Beograd, Terazije 1. Cena 20 Din.

Zdravstvo

z Nekaj o snagi. V poletnem času je mnogo prilike za snaženje; snaga pa je pol zdravja. Opozorili bi zlasti na nekaj, kar sicer zveni neverjetno, pa je žal resnično. Po nekod po kmetih še sedaj izza vojne dobe redé — uši! Ljudje se pač ne zavedajo, kakšnim silnim nevarnostim se izpostavljajo na ta način. Zdravniki trdijo enoglasno, da so ravno uši najnevarnejše razširjevalke hudih bolezni: legarja, pegavice (pegastega legarja, pegastega tifusa) itd. Te bolezni se najbolj širijo tam, kjer je največ uši. Zato pa mora vsak pameten človek, ki ljubi zdravje, napovedati uši neizprosno boj. Ta boj bo pa uspešen le tedaj, ako bo vladala v hiši vseskozi skrbna snažnost. Umivaj se pridno, menjaj perilo, zimsko obleko znesi v poletnem času večkrat na sonce, zračni sobe in sploh pazi na to, da v zdravstvenem oziru izrabiš poletje. Ljubi snago, ne boj se vode in ljubi sonce! Na ta način boš najbolje izrabil poletni čas in gotovo ti ne bo žal.

z Nekaj o nohtih. Grdo in jako škodljivo je nositi dolge nohte. Človeške roke so vedno izpostavljene nečistosti, prahu, blatu, raznim kužnim kalem itd. Vse to se zbira za nohti, če so dolgi. «Črno za nohtom.» V tem črnem so dostikrat kali, strupene kali hudih bolezni. Zato si je treba nohte porezavati in jih vselej, kadar si umivamo roke, odrgniti s kračko in milom.

KLERIKALNI POSLANEC PIŠE PRIJATELJU.

Dragi! S hudim glavobolom Ti pišem, požrl sem že dva praška, pa ne pomaga, bóde me, kakor bi mi žeblje zabijal v glavo.

Dragi prijatelj, Ti si kriv, da mi je tako slabo, ker zavoljo Tebe sem nadaljeval zabavo, ki sva jo našla pri fistih ženskah v Beogradu, in Ti povem, da tista lepota, ki je tako mila in je Tebi tako ugajala, ni omožena, ampak ženska zelo slabega glasu.

Ker si rekel, da moram poizvedeti, sem šel še enkrat tja in izročil lep pozdrav od našega katoliškega župana in če ga ni morda že pozabila. Našel sem jo in je takoj vprašala, če «ta vampasti» (to si Ti) ne pride. Rekel sem, on ne pride in pošilja lepe pozdrave, pa je rekla, da nič ne da in jaz naj dam za pljačo. Postala je ljubezniva in zelo prijazna in po tretjem litru mi je sedla na kolena, me vsega oblizala in je sploh bila še bolj prijazna, ko pri Tebi, dragi prijatelj, in ko sem jo vprašal, če še na Tebe misli, je rekla, da si koštrun in da ima samo mene rada, to Ti moram pisati, ker je res, dragi prijatelj.

Ipó petem litru je rekla, zdaj pa greva in jaz sem bil tudi skrivnostnosladko ginjen in sem vprašal, ali

na dom, pa je rekla ne, ker je njen mož ljubosumen in bi morda streljal, greva pa na kranjske klobase, kar je bilo tudi meni ljubše, kakor streljanje njenega moža.

Šla sva na kranjske klobase, pa dragi prijatelj, jaz ne vem, kje je bilo, hodila sva vedno okoli in ko sva prišla, je bila neka umazana potika, kjer sva jedla. Ljudje so govorili notri večinoma arnavtsko ali pa cigansko, da jih nisem mogel razumeti.

Dragi kumarat, zdaj poslušaj, kako se mi je godilo in kakšne barabe so v mestu, da si še misliti ne moreš.

Ljudi je bilo tam vse polno in sva sedla k mizi, kjer so bili njeni znanci in je rekla, da sem njen ženin. Sveta Marija, ko bi moja stara vedela, da sem bil ženin take vlačuge! Drugi so mi čestitali, kako srečo imam in jaz sem moral dati za vino, pivo in rakijo. Eden je vprašal, kaj sem in sem naravnost povedal, da sem katoliški poslanec v parlamentu in tedaj so me vsi nazivali «ekselenca» z velikim spoštovanjem. In potem smo vsi kranjske klobase jedli. Jaz sem postal neznansko vesel in sem zapel, vsi so rekli naj «ekselenca» še eno spusti in sem še eno spustil.

Dragi prijatelj, zdaj poslušaj! Baba, ki misliš, da je omožena, je postala tako priliznjena, da sem komaj dihal, in drugi so vpili.

Zdaj sem hotel oditi, pa moje mošnje z denarjem nikjer ni bilo, izginila je in jaz sem vpil: «Moj denar je ukraden! Pomagajte!» Dragi prijatelj, poslušaj, kaj je potem bilo. Zagrabil so me in eden je kričal: «Prekleta baraba, ali misliš, da imamo mi Tvoj denar?»

Klical sem na pomoč policijo in orožnike, pa tista moja nevesta, ki je govorila sedaj samo po albansko, me je treščila s steklenico, drugi me je udaril s pestjo, eden me je zgrabil za lase in me udaril po nosu, da mi je kri tekla.

Tedaj so me vrgli ven in me osuvali z nogami, kakor potepuha in ne katoliškega poslanca.

Dragi prijatelj, zdaj sem sedel na cesti in nisem vedel, kje sem in tisoč dinarjev je bilo izgubljenih in osemsto zapitih.

Kmalu sem našel policaja in ta me je vprašal, kdo sem. Povedal sem mu, da sem poslanec, pa se je smejal in me vzel na stražnico, tam so me umili in spoznali. Pa nisem povedal, kaj se mi je zgodilo, da moja stara ne izve.

Zdaj veš, dragi prijatelj, kaj sem trpel zavoljo Tvoje ženske, ki Ti je tako ugajala.

Sedaj ne bom več deloval na zabavah, temveč samo v skupščini.

In zdaj sem pristopil katoliškemu društvu zoper nenravnost, ker poznam velikomestno propalost.

Ni dosti, da ukradejo človeku denar, še nabijejo nesrečneža, ki se jim zaupljivo približa.

Ne, to ne gre, sveta katoliška cerkev se mora spoštovati in take ženske, ki kot omožene ženske zapeljujejo in potem s steklenicami bijejo po zobeh, morajo v kaznilnico.

Jaz ne pravim več, moj duh je silen, a meso je slabo, ampak jaz ne grem več na take zabave, seveda najbolj radi tega, ker se bojim, da bi bil spet tepen. Dragi prijatelj, ne pelji me več v izkušnjava, kajti jaz nočem več grešiti zoper sveti zakon in se dati pretepati. To veš zdaj od svojega ljubega prijatelja.

Janez Telebnik,
poslanec SLS.

Jezik za zobe, ne pravi nikomur, sicer tudi jaz povem o Tebi.

NOVAČANOVA REPUBLIKA.

Jaz sem si pa nekaj zmisлил in napravil sem ta špas: Z republiko sem pritisnil in izdajal «Našo Vas».

Radić mi je lim posodil, da kaline bi lovil, sem hudo se fantič zmotil in sem sebe — osmolil.

Vse je bilo v lepem tiru, da postanem slaven kdaj. Republika, spavaj v š-miru, če te več ne bo nazaj!

Zanimivosti

KJE JE NAJBOLJ VROČE IN KJE JE NAJBOLJ MRZLO.

Mi, ki živimo v zmernotoplem pasu, pravzaprav malo vemo o izpremembah temperature. Kadar je pri nas v hudem poletju vzduh razgret tako, da kaže toplomer preko 25 stopinj Celzija toplote, že vsi zdihujemo o neznosni vročini.

Kdor pa bi šel križemsvet, bi prišel lahko v vse drugačne kraje, kjer bi se mu naše najhujše poletje zdelo samo prijazna pomlad. V puščavi Sahari v Afriki — in sicer v oazi (zelenici v puščavi) znaša vročina do 48 stopinj Celzija — in to še celo v senci. Na solncu bi se številka seve primerno zvišala. Tudi v južni Arabiji kaže toplomer pogostokrat do 46 stopinj Celzija.

Celo morje imamo, ki je na glasu zaradi svoje vročine. To je rdeče morje. Kadar ni vetra, kaže tam na parnikih v senci toplomer do 50 stopinj Celzija. Zelezni deli ladje so tako razgreti, da bi se človek hudo opeknel, ako bi se jih dotaknil. Na otoku Ceylonu so leta 1910. merili na solncu toploto in toplomer je pokazal 58 stopinj. To je pa tudi doslej največja vročina, kar je je bilo mogoče meriti na solncu. Ako bi prišel človek, ki je vajen našega podnebja, na otok Ceylon ob taki vročini, bi takoj padel v omedlevalo.

Kakor pa na eni strani ponekod vlada tako silna vročina, tako je mogoče na drugih krajih ob gotovih časih spoznati mraz, ki bi tudi prav malo prijal nam, ki ga nismo vajeni. Z južnega tečaja poročajo raziskovalci o hudem mrazu, namreč 38 stopinj Celzija pod ničlo, s severnega 44 stopinj. Na švedskem so pred leti sredi januarja imeli 60 stopinj mraza, na Alaski ga imajo mnogokrat 62 stopinj, na otoku Novaja zemlja, ki leži v Severnem ledenem morju, imajo do 70 stopinj mraza. Na slabem glasu je v tem oziru zlasti tudi Sibirija, posebno severna. Tam imajo često do 65 stopinj mraza.

O OSTANKIH SVETNIKOV (RELIKVIJE).

Relikvije so zemeljski preostanki svetnikov, katere ima katoliška cerkev, posebno od srednjega veka dalje, v veliki časti. Toda ko bi človek pričel popisavati vse relikvije, kar jih je na svetu, bi tega posla ne opravil v par letih, ker jih je na milijone. Seveda so novejša raziskovanja dognala, da se je z raznovrstnimi relikvijami ugajala v premnogih slučajih navadna sleparija, pa kaj hočete — relikvije so nesle in nesejo še danes od lahkovernega ljudstva težke novce in obsežne cerkvene škrinje.

Trgovina z relikvijami je najbolj cvetela v dobi križarskih vojn. Križarji, ki so se vračali iz Sveté dežele, so prinašali s seboj vse polno „odpustkov“, za katere se je ljudstvo kar pahal.

Tako se imamo križarjem „zahvaliti“, da se je našla zlata sulica,

s katero je bil Kristus preboden, in pa Veronikin prt, v katerem je vtisnjen Kristusov obraz. Ta prt je pa moral biti dolg precej metrov, ker se je od njega razdelilo mnogo delov po svetu in bi se iz teh delov dala napraviti cela vrsta prtov. Od žentive v Kani Galileji imamo par sto vrčev. Iz ostankov križa, na katerega je bil pribit Kristus, bi se dalo sestaviti toliko velikih križev, da bi na nje lahko pribili par sto ljudi. Kristusovih oblek je toliko — in so seveda vse „prave“ — da bi jih komaj zložili v par vagonov.

In kaj vse je bilo včasi naprodaj. Kristusovi zobje, lasje in solze njegove; Marijinega mleka in Kristusove krvi ni bilo samo na kaplje, temveč na sode. Od Janeza Krstnika, ki je bil obglavljen, je preostalo čez dvesto odsekanih glav. Te so bile posebno drage, saj še nohti svetnikov, — ki jih bo menda za en magacin — niso bili poceni.

Ljudstvo se je dalo slepiti s čisto navadnimi oslarijami: kupovalo je žarke betlehemske zvezde, v škatlice zaprte vzdihne Marijine in Jožefove, egiptovsko temo, zaprto v škatlicah... Razume se, da je velikanske dohodke donasal tak „kšeft“ papežu in samostanom, saj vidimo, da tudi danes, in posebno še pri nas, z versko zaslepljenostjo ni mnogo bolje. Mnogi ljudje verjamejo v vse neumnosti, samo lepih Kristusovih naukov se ne držijo in ne živijo po njih.

ČUDNO DREVO.

V Mehiki raste čudovito drevo, ki so mu znanstveniki nadeli ime *Chefróstemon platanooides*.

Zunanost cvetov tega visokega in sijajnega drevesa je taka, da je ni mogoče primerjati s cvetom nobenega drevesa. Cveti so krvavordeči. Iz sredine vsakega cveta moli steblo, ki je natančno podobno človeški roki in zapestiju. Na koncu je steblo razdeljeno na pet delov, ki so vsi kričeče rdeči in zelo podobni petim prstom na človeki roki. Konci teh delov so ukrivljeni kot konci prstov z dolgimi nohtovi.

To čudovito drevo je zelo redko. Zaradi svojih posebnosti in gotovo tudi zaradi redkosti je bilo to drevo predmet mnogokratnega oboževanja. Ljudstvu je bilo to drevo s cveti, ki izgledajo kakor tisoči pretečih rok, zemeljski izraz nekega močnega in groznega božanstva.

To čudno drevo ima enega samega vrstnika na svetu. Na Japonskem namreč raste slično drevo, ki je tudi zelo redko in v nasprotju z onim v Mehiki pritlikavo in zverženo. To je neke vrste oranžno drevo, a pri njem so sadeži podobni človeški roki.

Čudne so pač igre narave!

POMEN PETELINA.

Stari narodi so smatrali petelina kot vzor bojevitega razpoloženja. Petelin je namreč zelo bojaželjen: Kljun mu je orožje, greben čelada in tudi kremplje svoje zna spretno rabiti v boju.

Pri Rimljanih je bil petelin posvečen Marsu, bogu vojne in boja. Grki so posvetili petelina Apolonu, bogu solca in luči.

Svojčas je imel petelin tako visok ugled, da so domnevala o njem stara ljudstva, da je petelin edina žival, ki se je zboji celo kralj zveri — mogočni lev. Iz te vere je vzelo tudi krščanstvo svoj delež. Lev je v tem slučaju — hudič. Sveto pismo piše, da hodi satan po svetu kot rjoveč lev in gleda, koga bi požrl. Zaradi tega so kristjanje na konce svojih streh devali petelina, da bi bili tako bolj

varni pred levom — satanom. Da bi se ga lev — satan še bolj bal, so postavljati petelina kesneje na strehe tako, da se je lahko sukalo in gledalo po svetu. Končno so ga celo pozlatili. Nazadnje se je pa prvotni pomen izgubil in danes nam petelin, mestoma s cerkvenih stolpov, mestoma tudi z drugih visokih stavb, kaže samo smer, odkoder vleče veter.

Petelin je bil že v pradavnini tudi vzor čuječnosti. Slovenska narodna pravljica ga še dosledno pozna kot takega. Tudi krščanstvo se ga spominja v tem smislu. Preden je namreč petelin dvakrat zapel, je Peter Kriša trikrat zatajil.

Še danes živi ljudstvo, ki se imenuje — «petelini». To so Čerkesi. Čerkes v čerkeskem jeziku pa pomeni po naše petelin. Tudi je res temu narodu petelin narodni znak, kakor nam lipa ali Nemcem hrast.

Čas in kraji so različni in vse se jzpreminja. Kar je tukaj nekaj, ni tam nič, kar je danes slavljeno, je jutri komaj smet.

Tako je tudi s petelinom. Po naših dvoriščih jih kikirika mnogo. Toda posvečeni niso več ne temu ne onemu bogu, tudi ne veljajo za obrambo zoper hudiča, ampak k večjemu v tolažbo in zabavo putkam in piškam, dokler jim pri kaki slavnostni priliki kuhinjski nož ne prereže niti življenja.

UMOR V JETNIŠKI CELICI.

V New-Yorku je bil zaprt pleskar William Ownes. V Ameriki je namreč vsaka alkoholna pijača strogo prepovedana, Ownes pa se ga je kljub temu nalezel in je pijan motovilil okrog. Zato ga je policija prišla in zaprla v neko celico, kjer je že sedel Janez Licato. Njega so bili vtaknili pod ključ, ker je kradel ribe.

Ko je jetniški paznik nekega dne pregledoval ječe, je našel Ownesa v nenaravni legi na postelji. Misli je, da mu je prišlo slabo in je stopil k njemu, da bi mu pomagal. Komaj pa ga je prijel, je začutil, da je Ownes trd in mrzel — mrlič.

Paznik je takoj obvestil policijskega zdravnika o dogodku. Zdravnik je šel nenadoma v celico. Pri preiskavanju trupla je opazil odtise prstov na Ownesovem vratu in več ran na glavi.

Sum je takoj padel na Likata, ki je tudi brez ovinkov priznal, da je davil Ownesa, da je butal z njegovo glavo ob zid in da ga je končno s steklenico parkrat udaril po glavi. Dejal je, da je storil to zato, ker je Ownes preveč razgrajal po celici. Vsi jetniki iz sosednjih celic pa so izjavili, da niso slišali nobenega razgrajanja.

Na nadaljnja vprašanja je Ownes rekel samo:

«Pustite me, da se prespim.»

Menda bo dobil kmalu priliko za — večno spanje.

LEVOVA SMRT VSLED ŽALOSTI.

V zoološkem vrtu v Londonu so imeli med drugimi živalimi tudi dva leva, rojena oba v jetništvu. Bila sta oba v skupni kletki. Oskrbnik zverinjaka je hotel pokazati, kako izborno so ukročene živali, pa je privezal enemu levu za grivo trak modre, drugemu pa trak rdeče barve. Leva sta tudi v resnici bila zelo krotka in sta se igrala kakor mlade mačke. Trakova pa sta bila obema neljuba. Lev z modrim trakom se je toliko časa otrešal in trudil, da bi odstranil trak, da je naposled od utrujenosti zaspal. Njegov tovariš z rdečim trakom pa je šele tedaj nekako opazil, kaj tiči v drugovi grivi. Planil je pokonci in je s šapo lopnil po traku, zraven pa je

zadel tudi spečega leva in ga razpraskal po nosu. Speči se je prebudil in je bil hipoma tako razkačen, da je planil na tovariša z rdečim trakom, mu pregrizel vrat in ga zadavil.

Ali komaj je zadostil svoji maščevalnosti, se ga je že lotila žalost. Zavlekel se je v svoj kot in je obležal tam. Začel je tudi zanemarjati hrano in se cele dneve ni dotaknil svežega govejega mesa, ki so mu ga metali v kletko. Hujšal je skoraj vidno in je od dne do dne bolj pešal. Skušali so ga na vse mogoče načine razvedriti, toda vsak poskus je bil zaman. Z glasnim tuljenjem je lev naznanjal svojo žalost, dokler ga niso lepega jutra našli v kletki brez življenja. Ves njegov organizem je bil popolnoma zdrav. Zato ni mogoče misliti drugega, kakor da je lev poginil — od žalosti.

Razno

× **Koliko je stalo odkritje Amerike?** Amerika je bila odkrita s temile izdatki: Letna plača admirala Kolumba 25 frankov, plače kapitanov obeh ostalih ladij 14 frankov, plača vsakega mornarja po dva in pol franka. Stroški za opremo vseh treh ladij 224 frankov. Vsi stroški skupaj so pa znašali 580 frankov. S takimi izdatki so odkrili Ameriko, danes pa bi dobil za ta denar komaj — obleko pri krojaču!

× **Narod pritlikavcev.** Neki Danes je bival deset let kot orožniški častnik v vzhodnjem Siamu. Pri svojih inspekcijskih potovanjih je naletel na ljudstvo, imenovano Kha-Tam-Bang. Ti ljudje so nenavadno majhni, nekako taki, kakor pri nas otroci. Sicer so lepo raščeni in imajo gladke lase. Barva kože je temna, črna. Moški in ženske hodijo popolnoma nagi. Koč si ne postavljajo nobenih, pač pa iščejo zavetja pod nekakimi strehami, ki si jih pleto iz listja. Dolgo ne ostanejo nikoli pod njimi, ampak jih zapuste že v par dneh. Edino njihovo orožje je leseno kopje, ki ga na koncu osmode, da je trdneje. Kha-Tam-Bang so spretni lovci in s svojim preprostim orožjem premagajo celo nosorožca, divjega vola itd. Njihovo število in višina kulture nista znana.

× **O strahoti Rusije.** Ruski časnik «Krasnaja Gazeta» poroča, da so v nekem okraju v Rusiji na povelje oblasti ustrelili 117 otrok. Otroci so jedli razne odpadke in so našli raznovrstne hude in težke bolezni. Ker ni bilo druge pomoči, so oblasti na ta način sklenile napraviti konec trpljenju ubogih otrok.

× **Bombažev črv.** Neverjetno je, kakšno škodo more prizadejati človeku neznatna žuželka. Hujša in močnejša je skoro, nego vsi silni stroji, ki jih je izumila novodobna tehnika. V Ameriki, kjer so prostrani bombaževi nasadi, imajo poseben strah pred bombaževim črvom. Izračunano je namreč, da bo bombažev črv tekom petih let uničil vse bombaževe nasade širom Amerike, ako se pravočasno ne posreči zatreti tega škodljivca. Kaj to pomeni in kako ogromna bi bila v tem slučaju škoda, je najbolj razvidno iz dejstva, da bi bil svet prikrajšan na leto za sedem milijonov bal bombaža, če bi bombažev črv lahko nemoteno vršil svoje delo.

× **Davek na hribolazce.** Na Bavarskem so uvedli poseben davek, ki je to pot zadel — hribolazce. Vsak hribolazec se mora takoj zgledati na policiji, kakor hitro stopi v kako bavarsko mesto. Mesto Monakovo računa na primer hribolazcem za bivanje v mestu 750 mark za dobo 7 dni ali manj, za dobo 4 tednov in več pa

24 tisoč mark, vsota, ki je gotovo prav vabljava za državno blagajno.

× **Jetika na Francoskem.** Po poročilih profesorja Bezaneona v Parizu zahteva jetika na Francoskem na leto 100 tisoč žrtev. Od vsakih 10 tisoč oseb umrje na Francoskem 32 na jetiki.

× **Maščevanje jetičnega.** V mestu Porto Corsini je bil Marino Bonazzi zaposlen v neki pisarni, kjer si je služil svoj skromni kruh. Bonazzi je imel hudo jetiko, zdravil ga je pa upa poiskal doktorja Scagnardija in naraščala, je naposled zdravnik svetoval Bonazzijevemu gospodarju, naj odpusti svojega jetičnega uslužbenca iz službe, ker sicer obstoja nevarnost, da še sam naleze to grozno bolezen. Bonazzijev gospodar se je prestrašil in je storil po zdravnikovem nasvetu. Ko je odpuščen izvedel vzrok odpusta, je v navalu obupa poizkal doktorja Scagnardija in ga je zabodel. Zdravnik je bil takoj mrtev.

× **Boljševiški časopisi** so baje zelo zanimivi, vendar pa za nas še bolj oglasi nego novice v njih. Med oglasi so na primer taki: «Prodaj papigo za 200 milijonov rubljev.» «Pet milijonov nagrade tistemu, ki mi privede mojo izgubljeno mačko.» «Pisalni stroj prodaj za 1000 milijonov rubljev.» — Ali ni lepo, kaj? Klavrnino pri vsem tem je pač le to, da so vsote denarja visoke, denar sam pa nič vreden.

× **Čez dan policaj — ponoči ropar.** V mestu Seattle so imeli izvrstnega policaja v osebi nekega Ferdinanda Trombleya. V službo je stopil pred dvema letoma. Nihče izprva ni sumil nič hudega, polagoma so pa le začele oblasti postajati pozorne. Kajti v okrajih, kjer je stražil Trombley, so se neverjetno bujno začeli množiti ropi in tatvine. Naposled so bile oblasti prisiljene zastražiti policaja in skrbno opazovati njegovo varstveno delovanje. To je vestnega policaja kmalu spravilo v preiskavo, da je bil Tombley leta 1909. obsojen na 15 let zapora, pa je pozneje pobegnul. Leta 1916. je bil pod drugim imenom spet obsojen radi tatvine in podobno. Kdor hoče imeti red, mir in varnost, si mora najeti takega policista.

× **Družino je prodajal.** Neki Viljem Kolzinski v Detroitu je prišel v hude denarne stiske. V tej zadregi je rekel v obupu v družbi svojih znancev, da proda vso svojo družino, obstoječo iz žene, sinka in dveh hčerk, za tristo frankov. Neki E. Bannas, ki mu je ngajala stasovita žena Kolzinskega, je bil takoj pripravljen za kupčijo. K sreči je o stvari izvedela policija in je čudno kupčijo še pravočasno preprečila.

Za smeh in kratek čas Janez in Žovani.

Slovenski zidar Janez in tržaški zidar Žovani se spomladi, ko se začne zopet zidarsko delo, snideta; pa vpraša Janez Žovanija:

«Kaj si pa čez zimo delal?»

Žovani, ki je čez zimo predel nekje na Slovenskem nit za platno, ne zna dobro slovensko, se odreže:

«Tam sem ga pri ena štara baba migola di košmat.»

Zdravniška preiskava.

K znamenitemu profesorju in zdravniku za živčne bolezni, drju. Jelenu, privedejo človeka, ki je tako bolj kratke pameti. Zdravnik naj bi preiskal in dognal, kako in kaj je v resnici z njim.

«Kako se pišete?»

«Kovač,» odvrne bolnik.

«Kaj pa ste,» vpraša zopet zdravnik.

«Krojač!»

«Hm! Kovač se pišete, pa ste krojač? Čudno. Kaj ste torej?»

«Krojač!»

«In se pišete Kovač? To je res čudno, nad vse čudno!»

«Saj se tudi vi pišete Jelen, pa ste le osel,» se razjezi bolnik.

Ženski kotichek

Pametna mati nikoli ne straši svojih otrok s strahovi in podobnim, ker postanejo s tem otroci plašljivi in od ljudni. Tako se na deželi često dogaja, ako pride tuj človek v hišo, da se otroci razbežijo na vse strani, kot piščeta pred jastrebom, in čakajo, skriti po kotih, tako dolgo, da tujec zopet odide. Toda ne samo to. Strašljivost slabo vpliva tudi na živce in preveč zbegani otroci zaostajajo duševno in telesno.

Gasilci! Prostovoljno gasilno društvo v Črnomlju proslavi na svečan način dne 23. julija 40letnico obstanka. Obor se pripravljajo, da čim lepše proslavi ta pomembni dan društva. Vsi, ki Vam je na srečo dobrobit gasilnega društva, vsi, ki še niste videli lepote Bele Krajine, in vsi tisti, ki ste nam prijatelji in tovariši, ne zamudite prilike in pohitite k nam ob veseli uri, kakor če Vas kliče mo ob uri nevarnosti, ter pripeljite s seboj čim več prijateljev in znancev v Črnomelj, v prestolico Bele Krajine. Vožnja je polovična. Zveza vlakov ugodna. Odbor.

Antiseptično, čistilno, osvežujoče, oživljajoče in krepilno deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči in že skozi 25 let jako priljubljeni «Elsafluid», ki je mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje, ki se uporablja za drgnjenje rok, nog, hrbta in celotnega telesa in ki služi kot lepotilo (kosmetikum) za nego kože, las in ust. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštnino vred 72 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 360 (Hrvatsko).

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“
kot lepotilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistilnega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. „Elsafluid“ je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljše sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z zamotom in poštnino za vsakogar:

3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 72 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 300 K.
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic. 570 K.
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic. 800 K.

POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa po 8 K in 12 K; Elsa mentolni klistir 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa ustna voda 48 K; Elsa kolonjska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K; glicerini po 16 in 60 K; Lysol, Lysosform 48 K; kosečki čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 18 K; trup za podgane in miši po 16 in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Elsatrg št.
(Hrvatsko).

Kaj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!